

Katholfska protyfa

za Hornju Łužicu

na lěto

1871.

72 13

H. D.

W Budyschinje.

Z nakladom towarstwa ss. Cyrilla a Methoda.

1. Lěto 1871 je wschědne lěto a ma 365 dnjow.

2. Róčžne protwěžne znamjenja.

- 1) Njebželsti pismit: A.
- 2) Žłota licžba: 10.
- 3) Spakty: IX.
- 4) Wobwod skónca: IV.

3. Zacznicža.

1) Skónca: Ž dweju zacznicžow skónca (18. junija a 12. decbr. 1871) pola nas žane njewohladamy.

2) Měšacžka: Ž dweju zacznicžow (6. januara a 2. julija 1871) wohladamy pola nas jeno přenje, 6. januara wot wječpor 10 hodž. a 6 minutow hač 11 hodž. 36 minutow. Tute zacznicžo je podžělna.

4. Štyri lětne časy.

1) Malčžo spoczina so 21. měrcu rano w 2 hodž., hdžž skónčžo ze znamjenja rybow do borana stupi. Džen a nóc so na pschiběracym pucžu runataj

2) Lěcžo zapoczina so 21. jun. w nocy w 11 hodž., hdžž skónčžo ž dwójnikow do rafa stupa. Najblěšchi džen ž najkrótšej nocu.

3) Razyma zapocznuje so 23. septembra popođnju w 1. hodž., hdžž skónčžo ž snježny do wahi stupi. Džen a nóc so na woteběracym pucžu runataj.

4) Žyma počnuje so 22. decembra rano w 7 hodž., hdžž skónčžo ž tšělnika do kozoróžka stupa. Najkrótšichi džen ž najblěškej nocu.

5. Móžne wjedro lěta 1871.

Lětej 1871 dawaja mjeno

Venus (♀).

Venus abo jutrnica, zernicža, je jasna blyskotna hwězda a je wot skónca po srěnjej měrje na 15 milionow mili žbalena. We 23 hodžinach a 21 minutach wobmjertnje so wotoko sebie a wobběži skónčžo we 224 dnjach, 16 hodžinach a 41 minutach. Zeje tofstošej wobliczeja na 1717 mili.

Lěta z mjenom „Venus“ su wčóžne a kšětrje czopke. Malčžo je we spoczatku žymne, hačle pozdžiščo zastupuje czoplišchi čas.

Lěcžo je czopke a tužne.

Razyma je we zapoczatku rjana a czopka, ale hižon frjebž novembra so do splyneje žymy pschewobroczi.

Žyma je najprijeby sucha, ale skónčži so ž mokrotu.

6. Awatembry abo suchy dny.

- 1) We počje: 1., 3., 4. měrcu.
- 2) We swjatkownym tydženju: 31. meje, 2., 3. jun.
- 3) Po powyschěnju f. kšchiza: 20., 22., 23. septbr.
- 4) We adventce: 20., 22., 23. decembra.

7. Njebjelste znamjenja abo znamjenja žwěrjatnika.

boran,
bhl,
dwójnikaj,
rał,

law,
snježna,
waha,
schtorpion,

tšělnik,
kozoróžł,
wódnny muž,
rybje.

8. Běstne dny.

1) Połny póst (*): jedyntróčžne dospokne nasyčjenje za džen, wostajenjo mjasnych jědžow.

2) Wschědnny póst (†): wostajenjo mjasnych jědžow.

3) Wólóžene póst (*): jedyntróčžne dospokne nasyčjenje za džen; mjasne jědže dowolene.

9. Jutrowna spowjedž

ma so wotpožóžic we budyschinskej diócesy we časju wot popjelneje srjedy hač do soboty po swjatkach; we drežbžanskej diócesy wot 5. njedžele posta hač do soboty po swjatkach; we kulowskej wosadze wot 5. njedžele po swjatkach hač do ff. Trojicy.

10. Ččas božich službow.

A. We serbskich wosadach Łuzicy.

1) W Budyschinje. a) We tachantskej (němstej) cyrkwi: patron: Swj. Pětr, japoschtot. Kermuscha: njedželu po swj. Měrczinje. — Njebželste bože služby: rano 5., dopođnja 9., nyschor 2. hodž. — Džěkawe dny rano w lěcže (wot 1. hapryla hač 1. oktobra) w 5. hodž., w žymje (wot 1. oktobra hač 1. hapryla) w 6. hodž., dopođnja pschecy w 9. hodž. — b) W serbskej cyrkwi: patron: swjata Marija do njebjes wzata; kermuscha: na mjeno swj. Marije. Njebželste a swjedženste bože služby dopođnja w lěcže (wot Wapportu hač do Michaka) we 1/2 9. hodž., w žymje (wot Michaka hač do Wapportu) w 9. hodž. nyschor 1/2 1 hodž. — Wot posta hač do adventa (hdžž njejsu schulste próždniny) su we serbskej cyrkwi njedželu hodžinu do wulkich kemschi schulste bože služby z němstim přėdowanjom. — Džěkawy džen su kemsche jeno srjedy a pjatki posta a drubi džen kermusche w 7. hodž.; w meji mejša pobožnoscej wječpor 6. hodž.

2) We Khrósczicach. Patronaj: swjataj Syman a Žuda, japoschtolaj. Kermuscha: njedželu pschėd 29. oktobrom. Njedželu a swjate dny su w lěcže (wot přenjeje njedžele po Jutrach hač do njedžele pschėd swj. Matejom (21. septembra)) rano w 5., dopođnja we 8. hodž., w žymje (wot 21. sept. hač do jutrow) we 6. a 9. hodž.; nyschor w 2. hodž. — Džěkawy džen kemsche w lěcže w 6., w žymje 8. hodž.

3) W Njebjelczicach. Patron: swj. Měrczin, bispop. Kermuscha: njedželu pschėd 11. novembrom. — Njebželste a swjedženste kemsche w lěcže (wot Wapportu hač pschėd 29. sept.) we 8. hodž., w žymje (wot Michaka hač pschėd Wapportu) w 9. hodž.; nyschor 1/2 2. hodž.;

jeno Gody bozi dzeń, na Nowe lęto, Bozi stępcjo, swjat-kownicztu, na Boze Częto, njeźjelu mjeź Bożim Czętkom a na dochwowanjo Bożoho Częta nyschpor w 2. hodź. — Dźękawy dzeń kemsche nalęto a nazymu $\frac{1}{2}$ 7. abo 7.; w lęcje 6. a w zymje $\frac{1}{2}$ 8. hodź.

4) W Kadworju. Patron: swjata Marija do njebies wzata. Kermuschka: njeźjelu po 15. auguscje. Kermuschka: njeźjelu po swj. Michale. — Njeźjelske a swjedźeńske kemsche w lęcje (wot Watporu hacź do Michala) rano 5., dopokdnja w 8.; w zymje (wot njeźjele po swj. Michale hacź k Watporje) rano w 6., dopokdnja w 9. hodź. — Nyschpor w 2. hodź. — Dźękawe dny wot jutrow hacź do adventa su kemsche w 7., wot adventa hacź do jutrow we $\frac{1}{2}$ 8 hodź.

5) W Kalbicach. Patron: swj. Khatyrna. Kermuschka: njeźjelu pschod swj. Khatyrnu. — Njeźjelske a swjedźeńske kemsche wot Jutrowniczi hacź pschod swj. Matejom rano w 5., dopokdnja w 8. hodź.; wot swj. Mateja hacź k Jutram rano w 6., dopokdnja w 9. hodź. — Nyschpor w 2. hodź. — Dźękawe dny w lęcje $\frac{1}{2}$ 7., nalęto a nazymu 7., w zymje $\frac{1}{2}$ 8, teź w 8. hodź. kemsche.

6) We Wotrowje. Patron: sw. Venno. Kermuschka: tjeću njeźjelu oktobra. — Njeźjelske a swjedźeńske kemsche dopokdnja w 9., mjeńsche swj. dny we 8. hodź.; nyschpor w 2. hodź. — Dźękawe dny w lęcje $\frac{1}{2}$ 7., nalęto a nazymu 7., w zymje $\frac{1}{2}$ 8. hodź. kemsche. Pjatk w polje přęja boja mscha w 6. hodź., druha we 8. hodź.

7) We Kłóschtrje Marijnej Śwędźje. Patron: swj. Marija do njebies wzata. Kermuschka: njeźjelu pschod narodom swj. Jana a na swj. Wórschulu. — Njeźjelu a swjedźeńske kemsche rano $\frac{1}{2}$ 7., dopokdnja $\frac{1}{4}$ 10.; serbski nyschpor $\frac{1}{2}$ 2; němsta pobožnosć k częsci swj. Marije $\frac{1}{2}$ 3; kacj. nyschpor w 3. hodź. — Dźękawy dzeń kemsche rano w 6. a 7., dopokdnja $\frac{1}{4}$ 9., w sobotu pał we 8. hodź.

8) W Kóžencje. Patron: swj. Marija do njebies wzata. Njeźjelske a swjedźeńske kemsche dopokdnja we 9., na mjeńschich swjatyh dnjach we 8.; rańsche wot Jutrow hacź do njeźjele pschod 14. septembrow we 5., potom we 6. hodź. Nyschpor w 2. hodź. — Dźękawy dzeń w lęcje w 6. a 7. hodź., w zymje w 6. a $\frac{1}{2}$ 8. hodź. kemsche; na sobotach je přęnja boža mscha w lęcje w 7. hodź., w zemje w $\frac{1}{2}$ 8. hodź.; druha boža mscha pschod w 8. hodź.

9) W Bóžeri. Kermuschka: njeźjelu do swj. Měr-cjina. Za lęto 12 krócź njeźjelske bože skuźby w lęcje (wot Watporu hacź do Michala) we 8., potom we 9. hodź. Nyschpor w 2. hodź. — Dźękawy dzeń druhyh sčulstke kemsche.

10) W Kamjencu. Patron: swj. Marija Madlena. Za lęto 8 krócź njeźjelske bože skuźby.

11) W Brunowje. Njeźjelske a swjedźeńske bože skuźby $\frac{1}{2}$ 10., nyschpor w 5. hodź. — Dźękawe dny rano $\frac{3}{4}$ 8. hodź. boja mscha.

12) W Lubiju su (wot 16. oktobra 1870) za lęto 12 krócź mišsonstke kemsche.

13) W Kulowje. Patron: swj. Marija do njebies wzata. Kermuschka: njeźjelu po 4. oktobru. — Njeźjelske a swjedźeńske kemsche rano w 5. hodź. jemu njeźjelu

ze serbskim, druhu z němskim přędowanjom; dopokdnja w 8. hodź němstke přędowanjo, w 9. boža mscha, na to serbske přędowanjo. Nyschpor w 2. hodź. — Dźękawe dny kemsche nalęto (wot swj. Matija hacź do Jutrow) w $\frac{1}{2}$ 6. a $\frac{1}{2}$ 9., w lęcje (wot Jutrow hacź do kermuschke) w 5. a 8., nazymu (wot kermuschke hacź do 1. njeźjelu nowembra) w $\frac{1}{2}$ 6. a $\frac{1}{2}$ 9., w zymje w 6. a 9. hodź.

14) We Delnych Sulščecach. Druhy bože skuźby.

B. We němskim dźęle Łužicy.

1) Stajne bože skuźby we Grunawje, Kónigschajnje, Marijnym Dole, Nowym Leutersdorfje, Wostrowcu, Schęradchowje, Reichenawje.

2) Teź su jemu njeźjelu we Žitawje, druhu we Strahwaldže kemsche.

C. We sakskich herbskich krajach.

1) Stajne bože skuźby: W Dreźžbanach (we dwóřstkej cyrkwi, we přynowym hrobje, we nowym měscje, we Friedrichstadtu, we Jozefinym wustawje, we Annabergu, Khenicach, Freibergu, Hubertsburgu, Lipsku, Mišchnje, Pirnje, Plawnje, Zwikawje.

2) Jeno wěste czasy: We Auerbachu (2 krócź), w Bräunsdorfje (8 kr.), w Döbelnje (3 kr.), w Frankenbergu (2 kr.), w Grimme (12 kr.), w Großenhainje (6 kr.), w Hajnichenu (2 kr.), w Hohenku (8 kr.), w Hohenstejnje (8 kr.), w Kolbitzu (2 kr.), w Leisnigu (2 kr.), w Marienbergu (12 kr.), w Wittweidže (2 kr.), w Pilsnicach (cyle lęczo), w Reichenbachu (2 kr.), w Riesu (2 kr.), w Rochsburgu (1 kr.), w Schneebergu (2 kr.), w Schwarzenbergu (4 kr.), w Sonnenstejnje (6 kr.), w Walbheimje (12 kr.), we Wechsbergu (2 kr.). W Altenburgu (12 krócź).

11. Maschi swjeczi patronowje.

S. Venno, patron cyrkeje mišchnjanskeje a potajkim teź lužistkeje dićesny, 16. junija.

S. Cyrill a Method, patronaj Skowjanow a potajkim teź Serbow, 9. męrcu abo 5. julija.

S. Jan, sczenit a S. Donat, patronaj biskopstkeje cyrkweje w Mišchnje, tohodla sobupatronaj dićesny. Přęniški wopomina so 6. meje hako na dzeń joho cjmělowanja pschod kacjanskimi (latinskimi) wrotami. Druhi swjeczi so 7. augusta.

S. Pętr, patron budystoho tachantswa a joho dićesny, 29. junija.

Wofadni patronowje (hladať horjeta).

12. Jutrowna tabella.

Jutry budjeja we lęcje

1872	= 31. męrcu.	1877	na 1. hapryla.
1873	= 13. hapryla.	1878	= 21. hapryla.
1874	= 5. hapryla.	1879	= 13. hapryla.
1875	= 28. męrcu.	1880	= 28. męrcu.
1876	= 16. hapryla.	1881	= 17. hapryla.

Januar,

wulki róžk (31 dnjow.)

Stónčzka

Měsaczka

Wschelkizny.

njeb.
znamjo

šhadž.
h. m.

řhow.
h. m.

njeb.
znamjo

šhadž.
h. m.

řhow.
h. m.

Sczenjo: Wobřežanjo Jězusa. Łuř. 2, 21.

1 Njedzjelu	Wobřežanja Jězusa.		8	7	4	0		1	4	223
2 Póndzjelu	Mařaria, puřtn.		8	7	4	1		1	26	333
3 Wutoru	Anřhera, bamža		8	7	4	2		1	51	440
4 Srjedu	Beneditta, martr.		8	7	4	3		2	20	545
5 Štwórtk	Telesřora, bamža, martr.		8	6	4	5		2	58	647
6 Pjatk	† Wozjew. Jězusa ☉		8	6	4	6		3	46	743
7 Sobotu	Luciana, martr.		8	6	4	7		4	42	833

1. njebž. po Š. 3 Kralach. Scž.: Dwanacjelětny Jězus we templu. Łuř. 2, 42—52.

8 Njedzjelu	Severina, wuzn.		8	5	4	9		5	47	914
9 Póndzjelu	Juliana, martr.		8	5	4	10		6	58	946
10 Wutoru	Wilhelma, biskopa		8	4	4	12		7	12	1014
11 Srjedu	Hygina, bamža		8	3	4	13		8	27	1038
12 Štwórtk	Arkadia, martr.		8	3	4	15		10	45	110
13 Pjatk	† Wincentia, wuzn.		8	3	4	16		połnoc		1120
14 Sobotu	Hilaria, biskopa ☉		8	2	4	17		12	2	1140

2. njebž. po Š. 3 Kralach. Scž.: Jězus na kwasu we Rana. Jan. 2, 1—11.

15 Njedzjelu	Maura, abta		8	1	4	18		1	22	psřhip.
16 Póndzjelu	Marcella I., bamža		8	0	4	20		2	43	1228
17 Wutoru	Antonia, abta		8	0	4	21		4	6	11
18 Srjedu	Štól swj. Pětra w Romje		7	59	4	23		5	27	144
19 Štwórtk	Kanuta, martr.		7	58	4	25		6	39	237
20 Pjatk	† Fabiana a Boscžana, m.		7	56	4	27		7	41	343
21 Sobotu	Šaňže, knježn. martr. ☉		7	55	4	28		8	28	457

3. njebž. po Š. 3 Kralach. Scž.: Jězus wustrowi hejtmanowoho syna. Mat. 8, 1—13.

22 Njedzjelu	Wincentia, martr.		7	54	4	30		9	5	614
23 Póndzjelu	Emerentian, martr.		7	53	4	32		9	34	731
24 Wutoru	Timotheja, biskopa		7	52	4	34		9	57	846
25 Srjedu	Wobrocženjo swj. Pawoła		7	50	4	35		10	16	957
26 Štwórtk	Polylarpa; Alberika		7	49	4	36		10	34	116
27 Pjatk	† Vitaliana, bamža		7	47	4	38		10	51	połnoc
28 Sobotu	Juliana, biskopa ☉		7	46	4	40		11	9	1212

4. njebž. po Š. 3 Kralach. Scž.: Jězus staji wichor na morju. Mat. 8, 23—27.

29 Njedzjelu	Ottilije, knježni		7	45	4	42		11	29	119
30 Póndzjelu	Martiny, martr.		7	44	4	44		11	52	226
31 Wutoru	Pětra z Noly, wuzn.		7	43	4	46		psřhip.		331

Chcěš-li, zo by so twoja moblitwa k njebju pozběhowała, psřhidaj je řchidka, a to řu posćenjo a jatmožna.

Hermanki.

2. Řipř (nowol. mařa).
3. Minafal (řt.).
Wart (lane wifl).
4. Njeřwacžidło (řtót,
lane wifl).
9. Kafečy (řt., žita).

21. Wudysřin (řl., řt.)

23. Wudysřin (řl.).

Kinsbóřk (řl.).

24. Kinsbóřk (řl.).

30. Łauban (řl., řl.).

Kumburg (řl.).

Měsacžkowe psřhemnjenja.

☉ Štary měšacžk 6. jan. wječ. 10hodž. 13min.

z pobžětnym začěmnjenj.

☽ Pořledni běřtk 14. jan. rano 7 hodž. 46 min.

☽ Młodny měšacžk 21. jan. w noč 1 hodž. 21 min.

☾ Přěni běřtk 28. jan. popořbnju w 2 hodž. 4 min.

Móžne wjedro.

Wot 1.—3. mutne a žymne wjedro; na to hačž do 6. deřchže a čjopliřho, potom hačž do 9. žyma. Wot 11.—15. deřchže, na to wěřy, řněh a mřha. Wokoło 21. potaje. Wot 24. hačž do łónca řněh a žyma.

Wšpomnjenja hādne dnj.

1. Nowe lěto.
2. Łandtag.
25. Ptačži kwas.

Cyrkwińska protyka

serbskich wosadow we januarje.

Nowe lěto zapoczinamy ze swjedzenjom Žezusowoho wobrězanja. Přeni džen młodoho lěta woprujemy tomu, kotryž je knjež časa a wěčnosť. Wot njoho prošmy a wocafujemy zohnowanjo a hnadu za čžělo a duschu. Wschitko zapocžimy we Žezusowym mjenje.

1. **Pščitazany swjaty džen z nyschorom.** Dopoldnja je we Wotrowje (tež popoldnju) a w Njebjelčicach bože Čžělo wustajene. W Budyšinje (we serbskej cyrkwi) a we Radworju je na nyschorje předowanjo; we Njebjelčicach je nyschor we 2 hodž.

5. **Pšched božej mschu (w Ržencze w 9 hodž.)** poswjeczenjo wody, sele a křpy k wopomnjeću, zo bu woda rěki Jordana pšez Žezusa pschi joho křćenčny poswjeczena. Z tutej swjecenej wodu dady křćenčjenje pšez měšnika so a swoje domy wokrjepjeć, zo bychu pšez Žezusowu móc pokrjepjeno z rosu njebjestoho zohnowanja dostali. Rad burje napisane mjena swjatyh tšjoch kralow maja nam zastupnu proštwu přenich čžescerjow Žezusowych pšchwobrocjeć.

Popoldnju požohnuja so we Budyšinje tachantske stwy; w Njebjelčicach (popoldnju po 1. hodž.) a w Ržencze (dopoldnja po 10. hodž.) domy; we Wotrowje fara a schula.

6. **Swj. Tšjoch kralow; pščitazany swjaty džen z nyschorom.** Do božeje mschě so wóruč a marha swjeci k dopomnjeću na dary swj. tšjoch kralow. We Wotrowje na božej mschi a na nyschorje bože Čžělo wustajene. We Radworju njeje nyschor, ale w 1. hodž. swjeczenjo domow (přenja položca Radworja). Po nyschorje swjeczenjo domow we Budyšinje, Kalbicach, Wotrowje a Pazlicach.

7. **Swjeczenjo domow we Rženczach, Radworju (druha položca) a w Pššecach.**

Pšchisp. Swjeczenjo we druhich wsach nima swój čas postajeny. We kulowskej wosabže zapocžina so swjeczenjo domow hižon na swj. Sčžžepana pschi-pokdnju.

7., 14., 21., 28. t. j. kžždu sobotu wječor (srjedž 5. a 6. hodž.) je we Ržencze sobotna pobožnosť k čžesczi swj. Marije.

13. a 27. je we Radworju po božej mschi pšched wustajenym božim Čžělom na bratrskim wotwarju pjat-kowna pobožnosť bratřtwa Žezusoweje smjertneje stštnoscje.

15. **W klšchtrje dospolny wotpusk na swj. Maura**

17. **We klšchtrje dospolny wotpusk na swj. Antonia.**

19. **W Rženczech wosabže a Ržencze lubjenti** pštny džen čžesczi swj. Bosčžana za zwarnowanje pšched morom a strašnej khoroscju.

20. **Swj. Bosčžana, lubjenty swjaty džen z nyschorom we Rženczech, Njebjelčicach, Radworstej, Kulowskej wosabže a w klšchtrje a Ržencze (ni we Budyšinje, Kalbicach a Wotrowstej wosabže)** W Rženczach a Njebjelčicach dospolny wotpusk z sobustaw swj. Bosčžanowoho bratřtwa; po předowanju wobthad po wšy; w Njebjelčicach na božej mschi bož Čžělo wustajene. W Kulowje titularny swjedžen bratřtwa „tššnikow“; dospolnym wotpuskom za sobustawy bratřtwa „tššnikow“, kaž tež skapulira; te swjedžen towarštwa „Žezusowoho džžžatštwa“ z dospolnym wotpuskom a božej mschu za wotemrjete sobustawy.

21. **W Rženczach we 8 hodž. boža mscha** z we tutym lěče wotemrjete sobustawy Bosčžanowoh bratřtwa ze zjewjenjom mjenow we tutym lěče wotemrjetyh, kaž tež z nowa pšchistupjenych sobustawow.

26. **W klšchtrje dospolny wotpusk na swj. Alberika**

Wuzitt předowanjom.

Dobry pustnik storžeshe junu starschomu pustnik swoju nizu, zo sebi z předowanjom a powuczenjom, n kotrež tola kžžbnje poskucha, ničžo we pomjatu wobthowacž njemžže; tohodla jomu ničžo njepomha, hdyž n předowanjo poskucha.

Starschi pustnik cheshe jomu prawje midžowny pokazacž, zo jomu předowanja tola bjez wuzitta njesu. Blizko stojeshtaj mazanej korbaj. Starschi jomu porucž zo by sebi korb wzał a do njoho z blizkoho žorka wod nacžžpaf. Pustnik čžžpafše a čžžpafše, ale wod pšchecy zafy wubžža. Dvyž bššche khwilu tak čžžpaf poruczi jomu, zo by tuton korb zafy k tannomu staji. Dvyž bššche so to stako, woprašča so: „kajte pšchenu njeno je so z korbom stako, z kotrymž sy wodu čžžpaf? Zanny wotmołwi: „Dale žane, hacž zo je nětko wurje džžny.“

Starschi pustnik joho powuczi: „Dlej, moj bratře tutomu korbaj runa so twoja duscha. Kaž korb čžžpan wodu njedžžeshe, ale tola wot brudow wurjedženy bu tak so tež twoja duscha pšez stšščenje stowa božoh bóle a bóle wot hrčchow wucžžšuje, byrne zo ždako, z ničžo w pomjatu wobthowacž njemžžesč. Zohobla stžžeruj a spokož a daj swojej duschi tež dale z kžžž wčžžneje wernoscje spmoženjo čžžpaf.“

Februar,

mały różek (28 dnjow.)

Stónczka

Měsaczka

Wschelkizny.

		Stónczka		Měsaczka		
		njeb. znamjo	šhadj. h. m.	šhow. h. m.	njeb. znamjo	šha b. h. m.
1	Erjedu		7 41	4 47	12 54	4 33
2	Štwórtk		7 40	4 49	1 37	5 33
3	Pjatt		7 38	4 51	2 30	6 26
4	Sobotu		7 36	4 53	3 33	7 11

Njebzela Septuagesima. Scj.: Džetacerjo do winicy póskan. Mat. 20, 1—16.

5	Njedzela	Agathy, knj.	7 34	4 55	4 43	7 48
6	Póndzela	Dorotheje, knj.	7 33	4 57	5 58	8 18
7	Wutoru	Romualda, abta	7 31	4 59	7 15	8 44
8	Erjedu	Jana z Mattha, wuzn.	7 29	5 1	8 33	9 6
9	Štwórtk	Apollonije, knj. martr.	7 27	5 2	9 51	9 27
10	Pjatt	† Scholastiki, knj. martr.	7 26	5 3	11 11	9 47
11	Sobotu	Jana Chrysofoma, biskopa	7 25	5 5	pońnoc	10 8

Njebzela Sefagesima. Scj.: Synjo na wschelatej roli. Łuf. 8, 4—15.

12	Njedzela	Korle Wulkoho, křěžora	7 23	5 7	12 31	10 32
13	Póndzela	Schczěpana, abta	7 21	5 9	1 52	11 1
14	Wutoru	Franca ze Sales, biskopa	7 19	5 11	3 15	11 39
15	Erjedu	Pawoła, puštn.	7 17	5 13	4 26	pschp.
16	Štwórtk	Juliany, knj. martr.	7 15	5 15	4 30	1 24
17	Pjatt	† Anastasia, martr.	7 13	5 17	6 22	2 35
18	Sobotu	Rajmunda z Pennafort	7 11	5 19	7 2	3 49

Njebzela Kwintwagesima. Scj.: Jezus zahoji šlepoho. Łuf. 18, 31—33.

19	Njedzela	Gabina, měšcn.	7 9	5 20	7 33	5 6
20	Póndzela	Eusteria, biskopa	7 8	5 22	7 58	6 22
21	Wutoru	Pateria, biskopa	7 6	5 23	8 18	7 35
22	Erjedu	† Popjelna srjeda	7 3	5 25	8 38	8 46
23	Štwórtk	Pětra Damiana, biskopa	7 1	5 27	8 55	9 55
24	Pjatt	† Matija, japoschtol.	6 59	5 29	9 13	11 3
25	Sobotu	* Viktorina, martr.	6 57	5 31	9 32	pońnoc

1. njebzela posta. Scj.: Jezus we pušcinje špytowany. Mat. 4, 1—11.

26	Njedzela	Nestora, biskopa	6 55	5 33	9 53	12 11
27	Póndzela	* Leandra, biskopa	6 53	5 34	10 19	1 17
28	Wutoru	* Martrarjow lubošcže	6 50	5 36	10 50	2 21

Różne wjedro.

Wot 1. hač do 7. pomrocžene, deschcjojte a wěšiki 8. jasno a žyma. Wot 9.—12. pomrocžene ze sněhom a deschcjom. 13.—16. žyma. 18. deschcž a sněh. Wot 19.—22. žymne wětry. 23.—26. žymne a jasne wjedro. Potom hač do fónca njerzulenjo a žyma.

Hermanki.

1. Njeswaczidło (st. Łw.)
6. Łauban (st., kl.).
Žarow (st., kl.).
Łufow (kl.).
7. Winafał (st.).
8. Radeberg (st.).
9. Radeberg (kl.).
13. Žhorjels (st., kl.).
Gašyn (kón, st., kl.).
16. Kalesy (st., žita).
17. Kalawa (st.).
20. Biskopich (kl.).
Wojerech (st., kl.).
Brodh (kl., st.).
Nowofalc (kl.).
Kalawa (kl.). Wo-
strowc [Dstriz] (st., kl.).
22. Bjernacžich (st., kl.).
27. Biskopich (st.).
Hainspach (kl.).
Dreždžanj [st. m.] (kl.).
Łuboraj (kl.). Žahan
(st., kl.). Šródk (st., kl.).
28. Barščcž (st., kl.).

Měsacžłowe psche- mjenja.

- ☺ Starcy měsacž 5.
febr. pop. 2 hodž. 51 min.
- ☾ Posledni bėrtik 12.
febr. pop. 2 hodž. 49 min.
- ☀ Włoby měsacž 19.
febr. pop. 2 hodž. 38 min.
- ☾ Přeni bėrtik 27.
febr. dop. 11 hodž. 28 min.

Wopomnjenja hódne dnj.

1. Aralowske dawki.
21. Póštnich.
22. Popjelna srjeda.

Cyrkwińska protyka

serbskich wosadow we februarje.

2. Swjaty dzeń. Do božeje msče so swěćži swjećza a zaswěćzene so we wobkřadze po cyrkwi njesu k dopomnjeću na to, zo bu do templa psčinjeseny tón, kotryž je swětko k rozswětlenju ludow. Po božej msči je (w Buhščinje jeno w serbskej cyrkwi) přėdowanjo; we Róženče tež nyschpor. We Kulowje dospohtny wotpusk bratrstwa skapulira a swj. Bonifacia.

3. Cyrkwiński swj. dzeń. Po božej msči (w Róženče w 6., w Křróscjicach we 8. hodž., žohnowanjo schijow k wuproschenju božoho zwarnowanja pschėd sthorjenjom schije. W Radworju pjatkowna pobožnosć bratrstwa, runje tež 10., 17. februara.

4., 11., 18. a 25. we Róženče wjeczor sobotna pobožnosć k čjesći swj. Marije. (Kaž 7. januara.)

4. We Kulowje dospohtny wotpusk skapulira.

5. W Radworju a Kulowje mėsacžna njebzela. W Radworju po nyschporje pschėd wustajenym božim Čžėkom mėsacžna pobožnosć bratrstwa Žėzusoweje smjertneje styšnosće. W Kulowje dopohtnja bože Čžėko wustajene; popohtnju přėdowanjo a wobkřad za bratrstwo rozarija z dospohtnym wotpuskom za bratrstwo skapulira.

10. We Křróschtrje na swj. Scholastiku dosp. wotpusk 10. a 17. W Radworju pjatkowna pobožnosć bratrstwa Žėz. smjertneje styšnosće.

19., 20. a 21. dži swěhtnym njėmdrjenjam z pucza a wophtuj we cyrkwi we najswjećjšich sakramencze woltarja pschitomnoho Syna božoho a wotproschuj jonu kschindy, kotrej swět we tychle dnjach joho najswjećjšej wutrobje čžini. Čžestne a poměrne zawjeselejo njeje zakazane.

21. Popohtnju so woltarje z fjakkožtej plachtu zawěšča. Wostajiwšchi wschitku pšchu, pschihotuj so k poniznomu žarowanju a posuczenju.

22. Cyrkwiński swjaty dzeń. Do božeje msče (w Róženče w 6., w Njebjelcžicach w 7., w Radworju a Wotrowje w 1/2 8., w Křróscjicach we 8., w Kulowje w 9. hodž.) swjećzenjo popjela k dopomnjeću na hinitosć wschitkich čžasných wėcow a smjertnosć naschoho čžėka a k pohnuwanju k rėdnomu posuczenju. Po božej msči čžita so w Radworju a Njebjelcžicach sczenjo a epistla, w Křróscjicach pschėd wustajenym božim Čžėkom litanija wo Žėzusowym cžerpjenju; we Kulowje je přėdowanjo.

Zapocžatk schtrėchčidnjow skoho posta,

we kotrymž su sřebdy, pjatti dospohtne pōstne dny, pōndžele, wutorh, stwortki a soboty pał pschėz biskopste spuschćenjo maja dowolnosć mjasnych jėdžow, ale zakazuja wjachřróčne dospohtne naspućenjo. Pomorjeji a sfludž swoje čžėko pschėz posćenjo, zo by nabobhtwało knjeistwo ducha a so pospěschika podwolnosć k dopjelenjenju božoho zakonja.

We sakstej Łužich zapocžatk jutrowneje spowjedže, kotrejež so zminhčž njemōže, schtož chčž žimj sobustaw katholickeje chřtwje wostacž.

24. Swjaty dzeń z přėdowanjom (we Buhščinje nic); w Křróschtrje, Róženče a Kulowje nyschpor. W Kulowje japoschtołski wotpusk za sobustawy bratrstwa swj. Rozarija. Wot 24. febr. hačž do Jutrow so we Kulowje kemsche wschėdny dzeń rano 1/2 6, dopohtnja 1/2 9 zapocžinaju.

26. We Dreždbžanach serbske přėdowanjo

26. We Radworju a Wotrowje do božeje msče, we Křróscjicach, Njebjelcžicach a Kralbicach po božej msči wustajenjo božoho Čžėka a wuspėwanjo pōstneju modlitwow (we Wotrowje na nyschporje.) W Křróscjicach wjeczor 1/2 5 litanija a rozarij.

27. We Wotrowje wjeczor 1/2 8 rozarij a pschėd wustajenym božim Čžėkom litanija wo Žėzusowym cžerpjenju. W Njebjelcžicach wjeczor w 6. hodž. rozarij.

28. W Njebjelcžicach kaž 27. februara.

Sprawny namakat.

Sdnyž swjaty Augustin we Mailandje pschėbhwasche, namaka křubny muž mōschėn pjenjez, we kotrejež bėšche 200 křuchow žtotoho a slėbra. Chchšche namakanu wėc jeje wobsedžerjeji wrōcžicž. Dohelž joho njeznawěšche, napisana rōžt hašh, zo su pola njoho namatane pjenjezy zašh dōstacž. A sta zo, zo wobsedžer tutych pjenjez žrudnje pytajo so na pismo dohlada a k křubomu namatarjeji pschėndže. Sdnyž bėšche na wschitke wnpřachomanja derje wotmolwit, dosta swoju mōschėn naspjat. Z wjesotej džakownosćju poda namatarjeji 20 žtōthč, ale tōn je njebjerješche. Pōdarmo wabjesehe joho, zo by džesacž, abo tola pjecž křuchow wzał. Namakat njechafche nicžo mēcž. Rozhnuėwany wobsedžer čžisny mōschėn wot so a prajesche: „Sdnyž ty nicžo wzacž njedachš, dha ja nicžo žhubit nješšim; sřchowaj sebi cřku mōschėn.“ Na tule rycž halle wza namakat poschćenj dar. Me lėdym bėšche jōn dostak, křwatašche jōn křubichim rozdawacž. Za so nješthowa nicžo. — Swjaty Augustin, křž tōnle podawł we přėdowanju powjeda, pschistaji tomu napominanjo: „Moji bratsa, namacaje-li schto, wrōcžecze to naspjat. Pšchetož je-li to naspjat njedacž, je to tał, hafo bhšchecze je křubnyli.“

Měrc,

na lětnik (31 dnjow.)

Stónczka

Měsaczka

Wschelkizny.

		njb. gnamjo		šhadz. h. m.		šow. h. m.		njb. gnamjo		šhadz. h. m.		šow. h. m.	
1	Srjedu	†* Albina, biskopa		6	48	5	38		11	28	3	22	
2	Štwórtk	* Simplicia, banža		6	46	5	40		pšhip.		4	18	
3	Pjatt	†* Marina, martr.		6	44	5	42		1	15	5	6	
4	Sobotu	†* Kazimira, wuzn.		6	41	5	44		2	22	5	46	

2. njeđzela posta. Scj.: Jezus na Taborje pšhetrašnyjny. Mat. 17, 1—9.

5	Njeđzelu	Gerasima, puštn.		6	40	5	45		3	36	6	18	
6	Pónđzelu	* Mariana, biskopa		6	38	5	46		4	54	6	45	
7	Wutoru	* Domascha Alwinškoho ☉		6	36	5	48		6	13	7	9	
8	Srjedu	†* Jana wot Boha		6	33	5	50		7	44	7	30	
9	Štwórtk	* Cyrilla a Metoda, jap. Šk.		6	31	5	52		8	56	7	51	
10	Pjatt	†* 40 martr. we Sebasceje		6	29	5	54		10	19	8	13	
11	Sobotu	* Euthymia, biskopa		6	26	5	55		11	41	8	36	

3. njeđzela posta. Scj.: Jezus wuhna žkoho Ducha. Luk. 11, 14—20.

12	Njeđzelu	Gregorja I., banža		6	24	5	57		pošnóc	9	3		
13	Pónđzelu	* Nikifora, biskopa ☾		6	22	5	59		1	3	9	37	
14	Wutoru	* Mathildey, kral.		6	19	6	1		2	19	10	21	
15	Srjedu	†* Longina, martr.		6	17	6	2		3	25	11	16	
16	Štwórtk	* Heriberta, biskopa		6	15	6	3		4	20	pšhip.		
17	Pjatt	†* Serty, knježn.		6	13	6	5		5	2	1	34	
18	Sobotu	* Narcissa, biskopa		6	11	6	7		5	34	2	49	

4. njeđzela posta. Scj.: Jezus nashceji ž 5 khlěbami 5000 ludji. Jan. 6, 2—15.

19	Njeđzelu	Józefa		6	9	6	9		6	0	4	3	
20	Pónđzelu	* Ruthberta, biskopa		6	6	6	10		6	22	5	17	
21	Wutoru	* Benedikta, abta ●		6	4	6	12		6	40	6	29	
22	Srjedu	†* Oktawiana, martr.		6	2	6	14		6	57	7	39	
23	Štwórtk	* Vittoria, martr.		5	59	6	15		7	15	8	49	
24	Pjatt	†* Gabriela, arcjandžel		5	57	6	17		7	33	9	57	
25	Sobotu	* Pšchezjew. s. Marije		5	54	6	19		7	53	11	3	

5. njeđzela posta. Scj.: Židža chcedža Jezusa kamjenjowacž. Jan. 8, 46—59.

26	Njeđzelu	Kastula, martr.		5	52	6	21		8	16	pošnóc		
27	Pónđzelu	* Ruberta, biskopa		5	50	6	22		8	45	12	8	
28	Wutoru	* Kastora, martr.		5	48	6	23		9	21	1	10	
29	Srjedu	†* Eustafia, abta ●		5	46	6	25		10	6	2	9	
30	Štwórtk	* Jana Klimaka		5	44	6	27		10	59	3	0	
31	Pjatt	†* 7 bolosczow s. Marije		5	42	6	28		pšhip.	3	42		

Móžne wjedro.

Wot zapoczatka hač do 7. žymne, wětsifojte; wot 8.—17. wjetscha žyma. 19. sněh ž deshcjom. 20. a 21. žymne a deshcjojte, popošnija jasne a rjane. Wot 22. hač do do kónca jara pšchemenjate wjedro, pač čzopke pač žymne, pač wětsifojte, pač deshcjojte.

Hermanki.

1. Njeswacžidło (šl., l. w.)
4. Žitawa (šl., kl.)
6. Žitawa (toń, šl., kl.)
7. Wart (šl., lane wiski).
Winafał (šl.).
Eifenberg (šl.).
8. Radeburg (šl., l.).
13. Drezdžany [Friedrichstadt] (toń, šl.).
Rychwałd (šl.).
Šašchtrow (šl., kl.).
Štanknow (toń, šl., kl.).
Lubin (kl.).

14. Kuland (šl.).
Ždžary (šl.).
15. Rakech (šl., žita).
Kuland (kl.). Wóšport (šl.).
Krošno (kl.).

20. Pšeznica (šl.).
Grabin (šl.).

27. Biskopicy (šl.).
Lubij (šl., kl.).
Lubnjow (kl.).
Mužakow (kl., kl.).
Woflink (šl., kl.).
30. Kamjenc (šl.).
Žhorjels (šl.).
Wjeskow.

Měsaczkowe pšchemjenja.

- ☉ Stary měšacžl 7. měrc a rano 4 hodž. 28min.
- ☾ Pošledni bėrtkl 13. měrc. w noč 11 hodž. 9 min.
- ☀ Młody měšacžl 21. měrc a rano 4 hodž. 50min.
- ☾ Prěni bėrtkl 29. měrc a rano 7 hodž. 34min.

Wopomnjenja hódne dny.

- 1., 3., 4. Kwatember.
10. Pošutny pjatt.
21. Najkrótšji džen.
31. Kralowsta renta.

Cyrkwińska protyka

serbskich wosadow we měrću.

Pšchedspomnj: Póštne pobožnosće maja so we serbskich wosadach na scjěhowace waschnjo:

1. we **Budyšinje** we serbskej cyrkwi je kóždu srjedu a pjatk posta we 8 hódž. boža mscha a litanija wo Jezusowym czerpjenju pšched wustajenym božim Czěłom.

2. we **Khrósczicach** je a) kóždu njedzelu po bopoldniškej božej mschi póština modlitwa pšched wustajenym božim Czěłom, a wječor w 1/5 hódž. litanija wo Jez. czerpjenju a rozarije; b) srjedu po božej mschi póština modlitwa pšched wustajenym božim Czěłom; c) pjatk přenja boža mscha w 6., druha we 8. hódž.; potom spěwa so pšched wustajenym božim Czěłom wěra, nadjija a lubosć; na to scjěhuje póštne přédowanjo; d) sobotu wječor we 8 hódž. litanija wo Jez. czerpjenju a rozarije.

3. we **Radworju** a) njedzelu předy božeje mschě wustajenjo božoho Czěła; po božej mschi póštnej modlitwje a požohnowanjo. b) srjedu na božej mschi bože Czěło wustajene; po božej mschi čyta so epistla a sczenjo a póštnej modlitwje; požohnowanjo. c) pjatki na božej mschi wustajenjo božoho Czěła, epistla a sczenjo, póštnej modlitwje a pjatkowna pobožnosć bratrstwa Jezusoweje smjertneje stysłnosće; požohnowanjo.

4. w **Njebjelczicach** a) njedzela po božej mschi wustajenjo božoho Czěła a póštnej modlitwje; b) kóždy džekawy džej wječor w 6. hódž. rozarije. c) srjedu po božej mschi wustajenjo božoho Czěła, epistla, sczenjo a póštnej modlitwje. d) pjatk we 8. hódž. boža mscha, na to so bože Czěło wustaji, póštnej modlitwje a scjěhuje póštne přédowanjo.

5. we **Kalbicach** a) njedzelu po božej mschi bože Czěło wustajene a póštnej modlitwje; b) srjedu po božej mschi pšched wustajenym božim Czěłom litanija wo Jezusowym czerpjenju; c) pjatk přenja boža mscha w 6., druha we 8. hódž.; pšched wustajenym božim Czěłom spěwa wo wěra, nadjija a lubosć a scjěhuje póštne přédowanjo.

6. we **Wotrowje** a) njedzelu na božej mschi bože Czěło wustajene; na nšchorje rozarije a pšched wustajenym božim Czěłom litanija wo Jezusowym czerpjenju a póštnej modlitwje. b) póndzelu wječor 1/8. hódž. rozarije a pšched wustajenym božim Czěłom litanija wo Jezusowym czerpjenju; c) srjedu na božej mschi bože Czěło wustajene, epistla a sczenjo, litanija wo Jezusowym czerpjenju a póštnej modlitwje; d) pjatk bopoldnja kaž srjedu; wječor kaž póndzelu; e) sobotu wječor kaž póndzelu.

7. w **Kožencje** a) srjedu po božej mschi litanija wo Jezusowym czerpjenju. b) sobotu wječor sobotna pobožnosć k czesczi swj. Marije.

8. w **Kulowje** a) sčtwórtk wječor we 8. hódž. pobožnosć „wolljowneje hory“ k czesczi Jezusoweje smjertneje stysłnosće. b) pjatk bopoldnja póštne přédowanjo.

1., 3., 4. měrca póšt suchich dnjom.
1., 8., 15., 22., 29. měrca hlej horjeta 1, 2b, 3b, 4c, 5b, 6c, 8a.

2., 9., 16., 23., 30. měrca hlej horjeta 9a.
3., 10., 17., 24., 31. měrca hlej horjeta 1, 2c, 3c, 4d, 5c, 6d, 9b.

4., 11., 18. měrca hlej horjeta 2d, 6e, 8b.

5. Njedzela po suchich dnjach. W Kalbicach do božeje mschě wobłhad „po mowych“. W Radworju popoldnju po nšchorje wobłhad a bratrska pobožnosć pšched wustaj. božim Czěłom; čytanjo mjenow sobustawow bratrstwa, kotraž su wot poslednich suchich dnjom sem wotemrjeli; dosp. wotpuštěl za sobustawy bratrstwa. W Khrósczicach bratrska pobožnosć. W Kulowje po njedzelskim nšchorje nšchor „po mowych“ z wobłhadom na kerchow. Hewal wšchubjom kaž 16. februara.

6. W Njebjelczicach Laudes, Requiem a Libera pšched wustajenymi marami. W Kulowje w 1/6. hódž. Matutin a Laudes „po mowych“. W Kalbicach Requiem.

6., 13., 20., 27. we Wotrowje hl. horjeta 6b.

19. W Kulowje dosp. wotpuštěl skaputira.

21. W Kłóštrje a Kožencje dosp. wotpuštěl na swj. Benebitta.

25. **Pščitaz. swj. džej** z přédowanjom a nšchorom. W Njebjelczicach a Kalbicach do božeje mschě wobłhad wokoło cyrkwie. W Budyšinje (serb.), Kulowje (za skaputir), Kłóštrje a Kožencje dospołny wotpuštěl.

Popoldnju so bože martry na wostarjach z sijatkojtej płachczježu zawěšča.

26. W kulowskej wosadze a w drezdžanskej diocesy započat jutrowneje spowjebje. W Kožencje po nšchorje zhromadnje stationska pobožnosć.

26. W Radworju titularny swjebžen bratrstwa z dospołnym wotpuštěkom; na božej mschi bože Czěło wustajene; po nšchorje wobłhad wokoło cyrkwie, jan-dzelske rozarije, a Te Deum pšched wustajenym božim Czěłom.

27. W Radworju w 7. hódž. wustajenjo marow a Requiem a Libera za wotemrjete sobustawy bratrstwa.

Wobroczeny žid.

Šdhj kžejor Heraklius we lěće 629 do Jeruzalema pucjowasche, bu wot žida Benjamina we Sichemje hospodowany a jara czescjeny. Mjez tym pšchindzecu kšesczenjo a stozjadu na Benjamina, zo je najbórschi nje-pšhecjel a pšheczejat kšesczanow. Benjamin to njeprjehče, ale zamokwjesche so za swojej wěru, kotraž jomu tosamu napscheczo kšesczanam poručja, sčtož su jeho přjedownikowje Jezusej čjini.

Snydom jeho kžejor sudjesche a to ze salomonstej mudroscju. Poručji židej, zo dyrbi so we kšesczanskej wěrje rozwučicj dacz wot pobožneho kšesczjana, kotryž běšče pšched něšto časom tež žid byk. To so sta. Pšchi rozwučowanjach wotemrjstaj so židej wocji. Wón žabasche kšecjenca a bu dobry kšesczan.

Hapryl, jutrownik (30 dnjow).

Stónczka.

Měsacžka

Wschelkizny.

njeb.
znamjo

šhabž.
h. m.

šhom.
h. m.

njeb.
znamjo

šhabž.
h. m.

šhom.
h. m.

1 Sobotu || * Hugona, biskopa || 5 39 6 30 || 1 12 4 17

6. njedžela posta: Božmonczka. Scj.: Jezusowy stawny pucz do Jeruzalema. Mat. 21, 1—9.

2 Njedželu	Franciska wot Paula		5 37	6 32		2 27	4 45
3 Póndželu	* Agapy, martr.		5 34	6 34		3 46	5 10
4 Wutoru	* Ambrosia, biskopa		5 32	6 35		5 7	5 33
5 Srjedu	†* Vincenca Ferrerskoho		5 31	6 37		6 31	5 53
6 Štwórtk	†* Zeleny štwórtk		5 27	6 39		7 55	6 14
7 Pjatk	†* Wulki pjatk		5 25	6 40		9 21	6 36
8 Sobotu	†* Jutrowna sobotu		5 23	6 41		10 47	7 3

Jutry. Scj.: Jezus je horjestanyk. Mark. 15, 1—7.

9 Njedželu	Jutrowniczka		5 21	6 43		pońnoc	7 35
10 Póndželu	Jutrowna póndžela		5 19	6 45		12 8	8 16
11 Wutoru	Jutrowna wutora		5 17	6 47		1 20	9 8
12 Srjedu	Julia I., bamža		5 15	6 48		2 20	10 12
13 Štwórtk	Hermenegilba, martr.		5 12	6 50		3 5	11 23
14 Pjatk	† Tiburtia, martr.		5 10	6 52		3 40	pšhip.
15 Sobotu	Krescentia, martr.		5 8	6 54		4 7	1 54

1. njedžela po Jutrach. Scj.: Jezus so Domaschej zjewi. Jan. 30, 19—31.

16 Njedželu	Engratije, martr.		5 6	6 55		4 30	3 7
17 Póndželu	Aniceta, bamža,		5 4	6 57		4 48	4 18
18 Wutoru	Galbina, biskopa		5 1	6 59		5 5	5 28
19 Srjedu	Leona IX., bamža		5 59	7 0		5 22	6 37
20 Štwórtk	Theotima, biskopa		5 57	7 2		5 39	7 46
21 Pjatk	† Anselma, biskopa		5 55	7 4		5 58	8 54
22 Sobotu	Sotera, bamža		5 54	7 6		6 20	10 0

2. njedžela po Jutrach. Scj.: Jezus, dobry pastyr. Jan. 10, 11—16.

23 Njedželu	Jurija, martr.		5 52	7 8		6 46	11 3
24 Póndželu	Fidele ze Sigmaringow		5 49	7 9		7 18	pońnoc
25 Wutoru	Marka, scženika		5 47	7 10		7 59	12 2
26 Srjedu	Marcelina; Franči		5 45	7 12		8 48	12 55
27 Štwórtk	Anthima, biskopa		5 43	7 13		9 47	1 39
28 Pjatk	†* Vitala, martr.		5 41	7 15		10 53	2 17
29 Sobotu	Roberta I., abta cisterc.		5 39	7 17		pšhip.	2 47

3. njedžela po Jutrach. Scj.: Jezus ryczi wo swojim wotendženju. Mat. 4, 1—11.

30 Njedželu || Khatyrny Senenskeje || 5 37 7 18 || 1 20 3 12

Wopomnjenja hódne dny.

1. Dawki za wopalensku polkabnicu.
15. Parschonsti a rjemjesniški dawki.

Germanki.

1. Budyšchin (st., kl.).

3. Budyšchin (kl.).

Witowy (st.).

Gashn (koń, st.).

Kulow (kl.).

Luboraz (kl.).

4. Witowy (kl.).

Minatał (st.).

5. Mjesnacžibto (st.).

6. Zhorjalc (st.).

11. Šchěrachow (st., kl.).

Džže (st.).

17. Kinsbórk (st.).

Khocžebuz (st., kl.).

Póckowy (st., kl.).

Wosbórk (st., kl.).

19. Katech (st., st.).

Kadeberg (st.).

20. Kadeberg (kl.).

Lubij (st.).

27. Lipšk (masa).

Nomosalc (kl.).

Měsacžkowe pšchemjenja.

☉ Starý měsacžk 5.

hapr. pop. 3 hodž. 12 min.

☾ Posledni bértlk 12.

hapr. rano 6 hodž. 41 min.

☀ Młody měsacžk 19.

hapr. wječ. 7 hodž. 53 min.

☾ Prěni bértlk 28.

hapr. w noč 12 hodž. 37 min.

Móžne wjedro.

Wot započatka hač do 7. hapryla sněh a njewobstajne wjedro z wětšitami, deščicjom a sněhom. Wotoko 12. hrozne wjedro. Na to hač k 15. rjane wjedro. Wotoko 23. deščiczojte. Potom hač do konca zyma z njewobstajnym wjedrom.

Cyrkwińska protyka

serbskich wosadow we hapyrlu.

1. We Njebjelczicach, Wotrowje a Róženčje wječor postna pobožnosć.

2. Bołmoncčka. A wopomnjeczu na Jezusowy stamny puč do Jeruzalema swjeczi so pschod božej mschu bołmina a dže so z wobkřadom (we Budyščinje w serbsk. cyrkwi nic.). Passion swj. Mateja. We Wotrowje a Křóšćicach spěwa so serbski passion. W Róženčje po nyschporje zhromadnje stationka pobožnosć. 3—8 martrowny tjbžen k wopomnjeczu Jezusowoho czerpjenja.

3. We Wotrowje a Njebjelczicach wječor postna pobožnosć.

4. Passion swj. Marka.

5. Passion swj. Lukascha. Popołdnju prěnju spowjebz džěczi.

6. Zeleny sčtwórtk. Boža martra wulkoho woltarja so z běkei plachćiczkju zakryje. Dženja a scěžowacej dnaj so pschod božej martru wulkoho woltarja na jene koleno poklatuje, (pschod božim Cžěłom na wobej.) Prěnje woprawjenje džěczi, w Budyščinje, Radworju, Kalbicach a Wotrowje z přědowanjom. Po Gloria so zwony zwjazaja a mjeleča hač do soboty. Po božich službach so woltarje wotwodžaja. W Radworju dospołny wotpušk romskich stationow. We Wotrowje wječor w 7. pobožnosć pschi stationach. W Kulowje wječor w 7. hodź. lauret. litanija a rozarije.

7. Wulki pjatk. Boža martra na wulkim woltarju z čornej plachćiczkju zaměšchena. We 8. hodź. ceremonije, wotkryčo a cžesczenjo křizja Jezusowoho, na cžož so mschitke bože martry na woltarjach wotwodžaja. Čžitanjo passiona swj. Jana a přědowanjo. Boža mscha z pschodpschěžohnowanym woporom. Wobkřad z božim Cžěłom (z běkei plachćiczkju zaměšchenym) do božoho rowcčka, (na to we Kalbicach přědowanjo); we Radworju a Wotrowje litanija wo Jezusowym czerpjenju. Nyschpor a wotkryčo woltarjow. Popołdnju w 3 hodź. we Křóšćicach a Kulowje, w 2. hodź. we Budyščinje lamentacije. Wječor w 7. hodź. we Budyščinje němke přědowanjo. W Njebjelczicach w 6. hodź.; we Wotrowje 1/8 hodź litanija a rozarije. W Radworju (w 7. hodź.) a Kalbicach wječorna pobožnosć. W Kłóšćtrje litanija. W Kulowje w 7. hodź. litanija a rozarije. W Křóšćicach, Kalbicach a Kulowje wostanje bože Cžěło pschěz noc we božim rowcčku. Druhdyje so po wječornej pobožnosći (w Róženčje w 8. hodź.) skhoma.

8. Jutrowna sobotu. W Budyščinje, Radworju, Njebjelczicach, Wotrowje, Róženčje a Kłóšćtrje so bože Cžěło rano do božoho rowcčka wustaji. We Křóšćicach (w 6. hodź.), Wotrowje (w 7. hodź.), Njebjelczicach (w 1/2 7. hodź.), a Radworju (w 7. hodź.) w Kulowje (w 1/2 8. hodź.) a Budyščinje jžhnowanjo wohenja, jutrowneje swěcžki a swjeczenjo křicjensteje wodh. Na božej mschi so pschi Gloria zwony wotwjazaja a zwonja. Wječorna pobožnosć we Bu-

dysčinje (w 1/2 7. hodź.), Njebjelczicach, Radworju a Kulowje kaž wčera.

Bože horjestačo we Wotrowje a Kłóšćtrje wječor w 1/2 8. hodź., w Róženčje we 8. hodź., w Radworju a Njebjelczicach w 10. hodź., we Křóšćicach, Kalbicach a Kulowje w 12. hodź., w Budyščinje nazajtra rano w 3. hodź. — Wobkřad (w Křóšćicach, Wotrowje, Róženčje, Kłóšćtrje a Kulowje z božim Cžěłom). W Radworju wobkřad do křizžneje cyrkwe a wokoło wsy, we Kulowje po měscze. W Njebjelczicach, Wotrowje a Kulowje Te Deum. Na wulkim woltarju stoji „horjestačo“, jutrowna swěcžka a z běkei sčtolu wobžeta boža martra.

9. Jutrownička. Na ranjo w 3. hodź. we Budyščinje (w němkej) horjestačo. We Wotrowje rano wet 6.—8. hodź. jěždny wobkřad wokoło polow.

Pschěstny božich službow. We Kalbicach su wot jutrownički hač do nježele pschod swj. Matejom nježelste kemsche rano w 5. hodź., dopołdnja we 8. hodź., džělawy džen pač we 7. hodź. we lěče 1/2 7 hodź. W Radworju na džělawych dnajch wot jutrow hač do abdentja kemsche w 7. hodź. We Róženčje wot jutrow hač do nježele pschod powhščenjom swjatoho křizja nježelste a swjedenste ransche kemsche w 5. hodź. Dopołdnja po Vidi aquam wobkřad wokoło cyrkwe (we Křóšćicach, Njebjelczicach, Radworju, Kalbicach, Wotrowje a Kulowje). W Křóšćicach, Njebjelczicach, Wotrowje a Kulowje na božej mschi bože Cžěło wustajene. We Wotrowje a Kulowje po božej mschi požohnowanjo jutrownoho jehnjecza, khlěba a jejow. We wschitkich cyrkwach dospołny wotpušk za tch, kotřiž na křescžanstu wučebu posluhaju. W Radworju tež dospołny wotpušk romskich stationow. W Kulowje dospołny wotpušk skapulira.

Popołdnju jěždny wobkřad z Křóšćic (w 1. hodź.) do Kłóšćtra, z Njebjelczic (w 1. hodź.) do Wotrowa, z Kalbic do Kulowa, z Wotrowa do Njebjelczic, z Kulowa (po 11. hodź.) do Kalbic. We Radworju po nyschpornym přědowanju wobkřad do cyrkwe swjatoho křizja; we Kulowje wobkřad wokoło města.

10. Jutrowna Póndžela. Pschizaganj swjaty džen z nyschporom.

11. Jutrowna wutora. Swjaty džen. Rano hodžinu pschod wotkřadom processiona boža mscha. Rano procession do Róžanta z Radworja (w 5. hodź.), z Křóšćic (w 7. hodź.), z Njebjelczic (w 7. hodź.), Kalbic, Kłóšćtra a Kulowa. — Dopołdnischa boža mscha we Wotrowje w 1/2 8. hodź., w Radworju, Křóšćicach a Róženčje we 9. hodź. — W Róženčje a Kulowje přědowanjo a popołdnju nyschpor.

14., 21., 28. w Radworju pjatkowna pobožnosć bratrstwa.

16. Po Vidi aquam wobkřad wokoło cyrkwe we Křóšćicach, Njebjelczicach, Radworju, Wotrowje a Kulowje. Na nyschporje wobkřad we Křóšćicach, Radworju (do cyrkwe swjatoho křizja), Kalbicach, Wotrowje a Kulowje (wokoło města).

(Potracžowanjo w juliju.)

Moja,

róžownik (31 dnjow.)

Stónožka

Měsacžka

Wšelkizny.

		Stónožka			Měsacžka		
		njeb. znamje	šhabž. h. m.	šow. h. m.	njeb. znamje	šhab. h. m.	šow. h. m.
1 Póndželu	Filipa a Jakuba, jap.		4 36	7 19		2 37	3 36
2 Wutoru	Sigismunda, martr.		4 34	7 21		3 59	3 56
3 Srjedu	Kamalaŋja swj. Křižá.		4 32	7 22		5 23	4 17
4 Štwórtk	Moniki; Floriana		4 30	7 24		6 50	4 38
5 Pjatt	† Athanasia, biskopa		4 28	7 26		8 18	5 2
6 Sobotu	Jana pšheb tačj. wrotani		4 26	7 27		8 46	5 32

4. njedžela po Jutrach. Scj.: Jězus lubi Duha swjatoho. Jan. 16, 5—14.

7 Njedželu	Stanislawa, biskopa		4 25	7 29		11 6	6 9
8 Póndželu	Zjewjenja arcj. Michala		4 23	7 31		połnóc	6 57
9 Wutoru	Grehorja Nazianskoho		4 21	7 33		12 12	7 58
10 Srjedu	Antonia, biskopa		4 19	7 34		1 5	9 10
11 Štwórtk	Pia V., bamža		4 18	7 36		1 44	10 26
12 Pjatt	† Pankratia, martr.		4 16	7 38		2 14	11 41
13 Sobotu	Servatia, biskopa		4 14	7 39		2 37	pšcip.

5. njedžela po Jutrach. Scj.: Jězus napomina k moblenju. Jan. 16, 28—30.

14 Njedželu	Donifacia, romst. kraj.		4 12	7 40		2 56	2 7
15 Póndželu	Dionysije, knj. martr.		4 11	7 41		3 13	3 17
16 Wutoru	Jana z Nepomuka, martr.		4 10	7 43		3 30	4 26
17 Srjedu	Ubalda, biskopa		4 9	7 44		3 47	5 34
18 Štwórtk	Štjěpča Jězusowoho		4 7	7 46		4 5	6 42
19 Pjatt	† Pětra Čölestinskoho		4 6	7 47		4 25	7 49
20 Sobotu	Bernardina Senenskoho		4 5	7 49		4 49	8 55

6. njedžela po Jutrach. Scj.: Jězus rycži wo Duchu tröšhtarju. Jan. 15, 26—16, 4.

21 Njedželu	Feliksa wot Kantalicio		4 3	7 50		5 19	9 56
22 Póndželu	Emilia, martr.		4 2	7 52		5 55	10 51
23 Wutoru	Defideria, bamž. martr.		4 0	7 53		6 42	11 40
24 Srjedu	Donatiana, martr.		3 59	7 55		7 36	połnóc
25 Štwórtk	Grehorja VII., bamža		3 58	7 56		8 38	12 18
26 Pjatt	†* Filipa Nerejskoho		3 57	7 57		9 47	12 50
27 Sobotu	Madleny wot Paggiš, knj.		3 55	7 58		11 0	1 16

Swjatk. Scj.: Štyž Doha lubuje, djerži joho kazuje. Jan. 14, 23—31.

28 Njedželu	Swjatkowniczku		3 54	7 59		pšcip.	1 39
29 Póndželu	Swjatkownu póndžel.		3 53	8 0		1 32	2 0
30 Wutoru	Swjatkownu wutoru		3 53	8 1		2 53	2 19
31 Srjedu	†* Petronilla, knjeni		3 52	8 3		4 16	2 38

Róžne wjedro.

Moja je we započatku (wot 1.—7.) cjopta a rjana. 7. je hrimanjo a na to desčej hačj do 17., potom jasne wjedro z wěstkami. Wot 22.—29. hrazne wjedro, na to rjenje.

Wopomnjenja hódne dny.

1. Watpora.
1. Kralowške dawki.
14., 15., 16. Křiž. tydžen.
32. Kwatember.

Germaniki.

1. Kamnowy (fl., fl.).
2. Bart (fl., fl.).
Minkat (fl.).
3. Njeswacžibdo (fl.).
8. Wojerety (fl., fl.).
Luboraz (fl., fl.).
Lutow (fl.).
Žarow (fl.).
9. Kuland (fl.).
Zbjary (fl.).
10. Nowe město (fl.).
Kuland (fl.).
12. Eisenberg (fl., fl.).
13. Krosno (fl.).
15. Kamjenc (fl.).
Lubij (fl., fl.).
Gubin (fl.).
17. Katecy (fl., žita).
20. Witow (fl.).
Žitawa (wotm.).
22. Bištopicy (fl.).
Stankow (toń, fl., fl.).
Witow (fl.).
Mužatow (wotm.).
Hródk (fl., fl.).
Lubin (fl.).
Kinsbórk (fl.).
Žitawa (toń, fl.).
Wóspork (fl.).
Sasyn (toń, fl.).
23. Radeburg (fl.).
30. Kulow (fl., fl.).
Wotbramecy (fl., fl.).

Měsacžkowe pšchemjenja.

- ☉ Starý měsacžk 4. meje w noč w 11 h. 49 m.
- ☾ Posledni bértilk 11. meje pop. 3 hodž. 13 min.
- Młody měsacžk 19. meje dop. 11 hodž. 35 min.
- ☾ Prěni bértilk 27. meje pop. 1 hodž. 52 min.

Cyrkwinska protyfa

serbskich wosadow w meji.

Mejsla pobožnosć djerži so wot 1. hač 31. meje wšćědnje wječor pschod mustajentym božim Czětom a to we Budyschinje (we serbskej cyrkwi) jebyn džen serbski, a drubi němstki; we Khróscjicach na njebjelach a swjatyh dnjach w 1/2 5 hodž., džělawe dny w 6. hodž.; — we Wotrowje a Klóschtryje wšćědnje w 7. hodž.; — w Kulowje na džělawych dnjach we 7. hodž. pola milosćiwych sotrow; njebjele a swjate dny w 4. hodž. we farstej cyrkwi. W Róženice na njebjelach a swjatyh dnjach so 5. hodž., na džělawych dnjach wječor w 7. hodž.

Pšchěstup božich skužbow. Wot 1. meje we Njebjelcicach (hač do njebjele pschod swj. Michałom) a we Radworju (hač na swj. Michała) njebjelste a swjedženste kemsche dokońnja we 8. hodž. (w Radworju ransche w 5 hodž.), w Budyschinje we serbskej cyrkwi wot dženja hač do Michała njebjelste kemsche we 8 hodž.

1. Swj. Filip a Jakuba. Swjaty džen z přědowanjom (w Budyschinje nic). W Kulowje dospołny wotpušt rožarija.

3. Namakanjo swj. Kschizja, cyrkwinsti swj. džen. W Khróscjicach rano w 5. hodž. boža mscha a koschenjo Kschizita; dokońnja we 8. hodž. boža mscha, přědowanjo a wobthad wokoło wšy. — W Njebjelcicach we 8. hodž. boža mscha, přědowanjo a wobthad t wščitim Kschizam we wšy. — We Wotrowje a Klóschtryje wobthad wokoło polom. — W Róženice ransche w 5. hodž. boža mscha a dokońnja w 9 hodž. přědowanjo, koschenjo Kschizita; nyschor. W Kulowje w cyrkwi swj. Kschizja přědowanjo, wulki wobthad a koschenjo Kschizita; Dospołny wotpušt skapulira. Dženja „Patrocinium swj. Jozefa“, pschilazany swjaty džen kulowsteje wosady.

5. W Radworju pjatkowna pobožnosć bratrstwa.

7. wščitko kaž 16. hapryla.

12. kaž 5. meje.

14. kaž 16. hapryla.

15. Kschizowny thjen. W Budyschinje (w němstkej cyrkwi) wobthad. W Khróscjicach w 6. hodž. boža mscha a processio do Klóschtrya. W Njebjelcicach w 6 hodž. wobthad wokoło wšy a boža mscha. W Radworju po bozej mschi (w 7. hodž.) wobthad do cyrkwy swjatoho Kschizja, hdžej je druha boža mscha a modlitwy; na to wokoło wšy do farsteje cyrkwyje. Z Kralic a Róžanta processio do Klóschtrya. We Wotrowje w 7 hodž. boža mscha a wobthad wokoło wšy. W Klóschtryje pschilhad Khróscjanstoho a Kralicjanstoho processiona, serbske přědowanjo. W Kulowje wobthad do cyrkwiczi swjatoho Kschizja, hdžej je boža mscha a přědowanjo.

16. W Budyschinje a Kulowje kaž wčera. W Khróscjicach w 6. hodž. boža mscha a wobthad wokoło polom. — W Njebjelcicach w 6. hodž. wobthad t Bozlicam a boža mscha. W Radworju po přenjeji

bozej mschi wobthad wokoło cyrkwyje, na čož scjěhnje druha boža mscha a modlitwy. — W Kralicach wobthad wokoło wšy. — We Wotrowje a Klóschtryje wobthad wokoło polom. W Róženice w 5 hodž. boža mscha a wobthad wokoło polom.

17. We Budyschinje a Khróscjicach kaž za wčerawschim. — W Radworju kaž wčera. W Kralicach a Wotrowje wobthad wokoło wšy. — W Njebjelcicach w 6 hodž. boža mscha a processio do Klóschtrya. — W Klóschtryje pschilhad Khróscjanstoho a njebjelcjanstoho processiona; serbske přědowanjo. W Kulowje kaž za wčerawschim, tola bjez přědowanja.

18. **Do njebies stpěčo Khrystusowe.** Pschilazany swjaty džen z nyschorom. W Khróscjicach dokońnja wotemowajo jutrowneje swěczi; popońnju nyschor, wobthad wokoło wšy a přědowanjo. — W Njebjelcicach dokońnja bože Czěto mustajene; popońnju w 2 hodž. nyschor, wobthad wokoło wšy a přecjwzawajo „horjestacija“, a Te Deum. — We Radworju dokońnja po scjenju přecjwzawajo horjestacija, jutrowneje swěczi a zaměšcheno Kschizja; popońnju wobthad po wšy, nyschor a přědowanjo. — W Kralicach do božeje mschi wobthad wokoło cyrkwyje; popońnju po litanii wobthad tsi króc wokoło cyrkwyje, na to přědowanjo. — We Wotrowje dokońnja bože Czěto mustajene; popońnju nyschor pschod mustajentym božim Czětom; wobthad tsi króc po kerschowje. — W Kulowje pschipońdnju w 12. hodž. donjebies stpěčo z wobthadom, w 2 hodž. nyschor. — W Radworju dospołny wotpušt romskich stationow.

19. w Radworju kaž 5. meje.

21. W Khróscjicach dokońnja a popońnju, we Njebjelcicach dokońnja wobthad wokoło cyrkwyje. — W Kulowje swjedžen swj. Bonifacia, romstoho krajana, patrony napschězo wohenjej. Dokońnja na bozej mschi bože Czěto mustajene; po nyschorje wulki wobthad ze wščitimi reliswijnami wokoło města.

26. W Radworju kaž 5. meje. We Wotrowje w 5 hodž. boža mscha a wulhad processiona do Krukpi, hdžej sobotu (27. meje) dokońnja wokoło 11. hodž. dóndzēja a póndzelu (29. meje) pschipońdnju w 1/2 1 hodž. zash wotěndžēja.

27. We farških cyrkwjach profecije a swjecjenje Kschćensteje wobdy; we Klóschtryje a Róženice jeno profecije.

28. **Swjatkowniczka.** W Budyschinje nyschor z přědowanjom. W Khróscjicach, Njebjelcicach, Kralicach, Wotrowje a Kulowje na wulkej bozej mschi bože Czěto mustajene. W Khróscjicach a Njebjelcicach do božeje mschi wobthad wokoło cyrkwyje. Na nyschorje přědowanjo we Budyschinje, Khróscjicach, Radworju, Kralicach, Kulowje a Klóschtryje (serbske). W Radworju po nyschorje wobthad do cyrkwyje swj. Kschizja. W Njebjelcicach w 2 hodž. nyschor. W Kulowje dospołny wotpušt skapulira.

29. **Swjatkowna póndzela,** pschilazany swjaty džen z nyschorom. W Krukach pschipońdnju w 1/2 1 hodž. wobthad serbstoho processiona. (Potracz. w jul.)

Junij,

śmaznik (30 dnjow.)

Skónczka

Měsaczka

Wschekizny.

		Skónczka			Měsaczka		
		njed. znamjo	škabz. h. m.	řhow. h. m.	njed. znamjo	škabz. h. m.	řhow. h. m.
1	Štwórtk	Justina, martr.	3 51	8 4	5 47	2 59	
2	Pjatt	†* Blandiny, knj. martr.	3 51	8 5	7 12	3 26	
3	Sobotu	†* Paule, knj. ☺	3 50	8 6	8 37	3 59	
1. njedzelu po Swjatkach. Scz.: Wupořtanjo japořchtokow. Mat. 28, 18—20.							
4	Njedzelu	Rajřwjecz. Trojicy	3 49	8 7	9 54	4 42	
5	Póndzjelu	Bonifacia, biskopa	3 48	8 8	10 56	5 40	
6	Wutoru	Norberta, biskopa	3 47	8 9	11 42	6 48	
7	Srjedu	Roberta, abta cisterc.	3 47	8 10	pořnóc	8 5	
8	Štwórtk	Bojoho bord. Czěła	3 46	8 11	12 18	9 25	
9	Pjatt	† Prima a Feliciana	3 46	8 12	12 44	10 42	
10	Sobotu	Maraty, kral. ☺	3 45	8 13	1 5	pořhip.	
2. njedz. po Swjatkach. Scz.: Pšchirunanjo wo wulkej wječzeri. Łuř. 14, 16—24.							
11	Njedzelu	Barnaby, japořcht.	3 45	8 13	1 22	1 7	
12	Póndzjelu	Jana wot Fakundo	3 45	8 14	1 38	2 16	
13	Wutoru	Antonia z Padua	3 44	8 15	1 55	3 24	
14	Srjedu	Basilia Wulřoho, biskopa	3 44	8 16	2 12	4 32	
15	Štwórtk	Dokhowanja boř. Czěła.	3 44	8 16	2 31	5 40	
16	Pjatt	† Najř. wutr. Jěz., Wennon.	3 44	8 17	2 54	6 46	
17	Sobotu	Nikandra, martr.	3 44	8 17	3 21	7 48	
3. njedz. po Swjatt. Scz.: Pšchirunanjo wo zhubjenej wocy a kroschu. Łuř. 15, 1—10.							
18	Njedzelu	Marceliana, martr. ☺	3 44	8 17	3 56	8 46	
19	Póndzjelu	Juliany, knj.	3 44	8 18	4 38	9 37	
20	Wutoru	Sylberia, bamža	3 44	8 18	5 31	10 20	
21	Srjedu	Alojřia z Gonzaga	3 44	8 18	6 30	10 54	
22	Štwórtk	Albana, martr.	3 44	8 19	7 37	11 22	
23	Pjatt	†* Agripiny, knj. martr.	3 44	8 19	8 47	11 46	
24	Sobotu	Maroda ř. Jana řřcheženika	3 45	8 19	10 1	pořnóc	
4. njedz. po Swjatt. Scz.: Bohaty popad řyřow na Jězusuwu poručnosć. Łuř. 5, 1—11.							
25	Njedzelu	Wilhelma, abta ☺	3 45	8 19	11 15	12 5	
26	Póndzjelu	Jana a Pawoła, martr.	3 45	8 19	přhip.	12 23	
27	Wutoru	Radiřkawa, kral.	3 46	8 19	1 51	12 45	
28	Srjedu	Leona II., bamža	3 46	8 19	3 13	1 2	
29	Štwórtk	Pětra a Pawoła, jap.	3 47	8 19	4 39	1 24	
30	Pjatt	† Wopomnj. řwj. Pawoła	3 47	8 18	6 6	1 52	

Hermanki.

5. Bistopich (řl.).
6. Winařak (řl.).
7. Njeřmaczibto (řl.).
12. Žhorjele (řl., řl.).
- Řyřkwařd (řl.).
- Grabin (řl.). Gubin (řl.).
- Łubnjow (řl.).
14. Krosno (řl.).
15. Łubij (řl.).
19. Ğakřchtrow (řl., řl.).
- Ğuczma (řl., řl.).
- Łauban (řl., řl.).
- Rumburg (řl.).
- Wuřakow (řl., řl.).
21. Kakecy (řl., řita).
24. Wofřink (řl., řl.).
- Wjeřeczin (řl., řl.).
26. Drejřdzany [n.m.] (řl.).
- Łuboraž (řl., řl.).
- Łubnjow (řl., řl.).
- Žarow (řl., řl.).
27. Bart (řl.).
30. Kalawa (řl.).

Měsaczkowe pšchemjenja.

- ☺ Štary měřaczk 3. jun. rano 7 hodž. 16 min.
- ☾ Pořledni běřtk 10. jun. w noć 1 hodž. 27 min.
- ☼ Wřodny měřaczk 18. jun. rano 3 hodž. 19 min.
- ☾ Přeni běřtk 25. jun. w noć 11 hodž. 34 min.

Mózne wjedro.

Šunij řo czořpy zapořčina a ma řjane wjedro hać do 21. Na to hřiřmanja, po kotreřž hać do řónca hřiřne wjedro.

Wopomnjenja hódne dnj.

2. a 3. Kwatember.
16. Wuzwolenski džen ř. ř. bamža Piusa IX.
21. Najřleřři džen.
30. Kralowřta renta.

Cyrkwińska protyka

serbskich wosadow we juniju.

2. W Radworju piatfowna pobožnosć bratrstwa.
2. a 3. póst suchich dnjow.
3. Dopolnija tónč časa za jutrownu spowjebž.
4. Zast **Asperges me.** W Khrósczicach, Radworju, Kalbicach a Kulowje njedzela po suchich dnjach. W Kalbicach do božeje msče wobkřad „po mormych“. W Radworju dospólny wotpusk bratrstwa; po nyschorje wobkřad a bratrstwa pobožnosć psched wustajenym božim Čžělom; zjemjenow mjenow sobustawow, tosiž ju wot poslednich suchich dnjow wotemrjeli. W Khrósczicach bratrstwa pobožnosć. W Kulowje po njedzelskim nyschorje nyschor „po mormych“ z wobkřadom na kerchow. We Wotrowje a Njebjelczicach na božej msči bože Čžělo wustajene. W Njebjelczicach po přédowanju Te Deum; po njedzelskim nyschorje nyschor „po mormych“ z wobkřadom na kerchow.
5. W Njebjelczicach Laudes „po mormych“, Requiem a Libera psched marami. W Kalbicach Requiem. W Kulowje rano w 1/6 Matutin a Laudes „po mormych“.
7. Psched wječor swjedenja božoho Čžěla, W Budhščinje (w němstej cyrkwi), w Khrósczicach, we Wotrowje a w Kulowje w 2 hodž, w Njebjelczicach, Kalbicach a Kóženčje w 1. hodž. a w Kłosčtyrje nyschor psched wustajenym božim Čžělom.
- W Khrósczicach a Wotrowje a Kulowje wobkřad na kerchow. W Kulowje w 1/6 hodž. matutin.
- Pschedspomni. Dolež so wšichte porjadne bože služby (rano, dopolnija, popoldnju) hač do 15. junija psched wustajenym božim Čžělom stanjeja, njebudže to psči wosebitym rozestajenju haće wosebje pomjenowane.
8. **Božoho bordoho Čžěla**, pschitazany swjaty bžen z nyschorom a swjeczenjom pschez 8 dnjow. W Budhščinje w serbskej cyrkwi boža msča z přédowanjom; we němstej cyrkwi boža msča bjez přédowanja, z wobkřadom f 4 zastawkam we cyrkwi; popoldnju wobkřad po cyrkwi. — W Khrósczicach boža msča, přédowanjo, wobkřad f 4 zastawkam we msy; popoldnju nyschor, wobkřad f 1 zastawkej we msy, přédowanjo. — W Njebjelczicach přédowanjo, boža msča, wobkřad f 4 zastawkam we msy; popoldnju w 2 hodž. łacjonski nyschor, wobkřad f 1 zastawkej na kerchowje. — W Radworju wobkřad f 4 zastawkam we msy, boža msča, přédowanjo a požohnowanjo; popoldnju łacjonski nyschor, přédowanjo, wobkřad f 1 zastawkej we msy, na to w cyrkwi litanija wo najswjecišchim sagramencze. — W Kalbicach přédowanjo, wobkřad f 4 zastawkam, boža msča; popoldnju litanija, přédowanjo, wobkřad f 1 zastawkej we msy. — We Wotrowje we 8 hodž. přédowanjo, boža msča, wobkřad f 4 zastawkam we msy; popoldnju nyschor z požohnowanjom. — W Kłosčtyrje boža msča (bjez přédowanja), wobkřad po kłosčtyr-

skim dworje; popoldnju nyschor z wobkřadom. — W Kóženčje rano w 5 hodž. boža msča z wobkřadom a požohnowanjom; dopolnija a popoldnju ničjo. — W Kulowje w 8 hodž. serbske přédowanjo, w 9. hodž. wobkřad f 4 zastawkam, boža msča; popoldnju nyschor z wobkřadom na torhosčczo; potom completorium. W Kulowje dospólny wotpusk stapolira.

9. W Budhščinje (w němstej cyrkwi) rano a dopolnija (z wobkřadom) boža msča; popoldnju w 2 hodž. nyschor z wobkřadom. — W Khrósczicach w 6. hodž. boža msča, popoldnju w 2. hodž. nyschor. — W Njebjelczicach a Kalbicach popoldnju w 1 hodž. nyschor a požohnowanjo. — W Radworju boža msča z piatfownej pobožnosćju bratrstwa. — We Wotrowje popoldnju litanija, požohnowanjo, rozarije. — W Kłosčtyrje rano, dopolnija a popoldnju bože Čžělo wustajene. — W Kóženčje w 6. a 7. hodž. boža msča, popoldnju w 1 hodž. nyschor. — W Kulowje popoldnju nyschor.

10. W Radworju boža msča a Pange lingua. W Kulowje popoldnju nyschor; wječor 1/6 hodž. matutinum. Druhđe kaž wčera.

11. W Budhščinje w serbskej cyrkwi boža msča z přédowanjom; w němstej cyrkwi wobkřad po cyrkwi. W Khrósczicach dopolnija přédowanjo, boža msča, wobkřad po msy; popoldnju nyschor, wobkřad f 1 zastawkej we msy, přédowanjo. W Njebjelczicach kaž 8. junija. — W Radworju wobkřad z božim Čžělom wokoło cyrkwie, boža msča, přédowanjo, Pange lingua; popoldnju łacjonski nyschor, přédowanjo, wobkřad z božim Čžělom do cyrkwički swjatoho Křčiža, na to we farstej cyrkwi Pange lingua. — W Kalbicach po božej msči wobkřad f 4 zastawkam, přédowanjo; popoldnju kaž 8. junija. — We Wotrowje boža msča z přédowanjom; popoldnju nyschor a wobkřad f 4 zastawkam. — W Kłosčtyrje boža msča, wobkřad, popoldnju nyschor z wobkřadom. — W Kóženčje rano w 5. hodž. boža msča z wobkřadom a Pange lingua; dopolnija a popoldnju ničjo; wječor w 6. hodž. pobožnosć f čžesczi swj. Marije. — W Kulowje dopolnija cyrkwińska spěwanjo „Sexta“ we farstej cyrkwi, wobkřad do cyrkwie swj. Křčiža, hđež so „Nona“ wuspěwa, wobkřad z božim Čžělom, boža msča, přédowanjo, wobkřad do farsteje cyrkwie; popoldnju po nyschorje wobkřad na torhosčczo.

12., 13. a 14. W Radworju boža msča z Pange lingua. Druhđe kaž 9. junija.

15. Dokřowenje božoho Čžěla, cyrkwiński swjaty bžen. W Budhščinje (w němstej cyrkwi) boža msča a 2. hodž. nyschor z wobkřadom, na to w křapali serbski křerlusch psči swjeczenju zelow. — W Khrósczicach, dopolnija boža msča, popoldnju w 2 hodž. nyschor, wobkřad f 1 zastawkej we msy, přédowanjo. — W Njebjelczicach rano w 6. hodž. boža msča; popoldnju w 2 hodž. litanija, wobkřad f 1 zastawkej na kerchowje, Te Deum.

(Pokrəcəwanjo w juliju.)

Julij,

prażnik (31 dnjow.)

Stónczka

Měsacžka

Wschelkizny.

1 Sobotu || Theobalda, puštn. || 3 48 8 18 || 7 27 2 30

5. njeđzelu po Swjatkach. Scj.: Sprawnošč farizejow. Mat. 5, 20—25.

2 Njeđzelu || Domapytanja s. Marije ☉ 3 49 8 18 || 8 37 3 18
 3 Póndzelu || Anatolia, biskopa 3 49 8 18 || 9 32 4 22
 4 Wutoru || Ubalrika, biskopa 3 50 8 17 || 10 13 5 39
 5 Srjedu || Michała wot Swjatyč 3 51 8 16 || 10 44 7 0
 6 Štwórtk || Dominiči, knj. martr. 3 52 8 16 || 11 7 8 20
 7 Pjatk || † Wilibalda, biskopa 3 53 8 15 || 11 27 9 38
 8 Sobotu || Rhiliana, biskopa 3 54 8 15 || 11 44 10 53

6. njeđzelu po Swjatkach. Scj.: Jezus naspeji ze 7 chlébami 4000 ludži. Mark. 8, 1—8.

9 Njeđzelu || Zenona, martr. ☉ 3 55 8 14 || pońóc pšhip.
 10 Póndzelu || 7 synow Felicity, martr. 3 56 8 13 || 12 1 1 14
 11 Wutoru || Britia, biskopa 3 57 8 12 || 12 18 2 22
 12 Srjedu || Jana Gualberta, abta 3 58 8 12 || 12 36 3 29
 13 Štwórtk || Maraty, knj. martr. 3 59 8 11 || 12 58 4 36
 14 Pjatk || † Bonaventury, biskopa 4 1 8 10 || 1 24 5 41
 15 Sobotu || Roženđenja s. Japosth. 4 2 8 9 || 1 55 6 41

7. njeđzelu po Swjatkach. Scj.: Profetowje we wowčich drařtach. Mat. 7, 15—21.

16 Njeđzelu || S. Marije na horje Karm. 4 3 8 8 || 2 36 7 34
 17 Póndzelu || Alessia, wuzn. ● 4 4 8 7 || 3 24 8 19
 18 Wutoru || Hilžbjety, kral. 4 5 8 6 || 4 23 8 55
 19 Srjedu || Vincenca wot Paula 4 6 8 5 || 5 29 9 25
 20 Štwórtk || Hendriča I., křžora 4 7 8 4 || 6 39 9 51
 21 Pjatk || † Anakleta, bamža 4 8 8 3 || 7 52 10 11
 22 Sobotu || Marije Madlenn 4 10 8 2 || 9 6 10 30

8. njeđzelu po Swjatkach. Scj.: Njesprawny nulnicar. Łuř. 16, 1—9.

23 Njeđzelu || Apolinara, biskopa 4 11 8 0 || 10 21 10 47
 24 Póndzelu || Křhřtyny, knj. 4 13 7 59 || 11 37 11 6
 25 Wutoru || Jakuba staršohoho, jap. ● 4 14 7 57 || pšhip. 11 28
 26 Srjedu || Gant, macž. s. Marije 4 17 7 56 || 2 18 11 52
 27 Štwórtk || Hieronyma Emiliana 4 15 7 55 || 3 41 pońóc
 28 Pjatk || † Nazaria 4 18 7 53 || 5 3 12 23
 29 Sobotu || Marthy, knj. 4 20 7 51 || 6 18 1 6

9. njeđzelu po Swjatkach. Scj.: Jezus přata na Jeruzalem. Łuř. 19, 41—47.

30 Njeđzelu || Abdona, martr. 4 21 7 50 || 7 19 2 2
 31 Póndzelu || Ignatia z Loyola 4 23 7 48 || 8 5 3 11

Kaž wjele ma morjo kaplow, skónczko pruhow, njebjow hwězdow, zemja różiczkow: tak wjele ma boža mřcha potajnosćow. (Swj. Bonaventura.)

Germanki.

3. Husla (řl., řl.).
Bjernačich (řl., řl.).
Rychbach (řl., řl.).
Stolpin (řl., řl.).
4. Minakal (řl.).
5. Měsacžibko (řl.).
10. Biskopich (řl.).
11. Barščę (řl., řl.).
Bžary (řl.).
17. Bělčnica (řl.).
Lubij (řl., řl.).
Ščerachow (řl., řl.).
18. Połčnica (řl.).
19. Rařech (řl., žita).
24. Wóspórt (řl., řl.).
27. Kamjenc (řl.).

Měsacžkowe pščenjenja.

- ☉ Starh měšacžk 2. jul. pop. w 2 hodž. 26 min.
- ☾ Posledni bértlk 9. jul. pop. w 1 hodž. 59 min.
- Młody měšacžk 17. jul. wječ. w 6 hodž. 41 m.
- ☾ Přěni bértlk 25. jul. rano w 6 hodž. 41 min.
- ☽ Starh měšacžk 31. jul. wnoč w 10 hodž. 6 m.

Móžne wjedro.

Julij je we započatku pořhmurjeny; 4. mřóz a popołdnju hřimanjo, na to rjenje hač do 10. Wot 11.—15. desčęjote, na to rjenje hač do 17. Potom zařh hřimanjo a desčęž hač do 29. Poslednej dnaj zařh rjaney.

Wopomnjenje hódne dnų.
23. Započatł přowų dnų.

August, żnjeńc (31 dnjow.)

Stónczka

Měsaczka

Wschellizny.

	njb. znamjo	Stónczka		Měsaczka	
		šhad. h. m.	řhow. h. m.	njb. znamjo	šhad. h. m.

1 Wutoru	Pětra w rjeczazach		4 24	7 47		8 41	4 30
2 Srjebu	Alfonsa Liguorskoho		4 25	7 46		9 8	5 53
3 Štwórtk	Namańanja š. Schczěpana		4 27	7 44		9 29	7 14
4 Pjatk	+* Dominika, wuzn.		4 28	7 42		9 48	8 31
5 Sobotu	Bořwj. cyřk. š. Mar. na sněży		4 30	7 41		10 5	9 45

10. njeźjelu po Swjatkach. Scz.: Farizej a ckonil we templu. Lut. 18, 9—14.

6 Njeźjelu	Pšchekrasnj. Žěz. na Taborje		4 31	7 39		10 23	10 58
7 Póndźjelu	Donata; Alberta.		4 33	7 37		10 41	pońnoc
8 Wutoru	Cyriaka, martr.		4 35	7 35		11 1	1 17
9 Srjebu	Rajetana Thienenskoho		4 36	7 33		11 25	2 25
10 Štwórtk	Kawrjeńca, martr.		4 38	7 31		11 54	3 31
11 Pjatk	+* Tiburtia, martr.		4 40	7 29		pońnoc	4 33
12 Sobotu	Klary, knjeźny		4 41	7 27		12 31	5 28

11. njeźjelu po Swjatkach. Scz.: Žezus wustrowi hřuchoněmoho. Mart. 7, 31—37.

13 Njeźjelu	Sippolita, martr.		4 43	7 25		2 18	6 17
14 Póndźjelu	Eusebia, měšcniša		4 44	7 23		1 12	6 56
15 Wutoru	Do njebies wj. š. Mar.		4 45	7 22		3 17	7 28
16 Srjebu	Hiacyntha, wuzn.		4 47	7 20		4 26	7 54
17 Štwórtk	Liberata, wuzn.		4 49	7 18		5 40	8 16
18 Pjatk	+* Heleny, křěžorny		4 50	7 16		6 55	8 36
19 Sobotu	Filumenty, knjeźny		4 52	7 14		8 11	8 54

12. njeźjelu po Swjatkach. Scz.: Mikosćjiny Samaritan. Lut. 10, 23—37.

20 Njeźjelu	Bernarda; Joachima		4 54	7 12		9 28	9 12
21 Póndźjelu	Ludwiga, biskopa		4 55	7 10		10 46	9 32
22 Wutoru	Symforiana, martr.		4 57	7 7		přšhip.	9 56
23 Srjebu	Filipa Beniciskoho		4 59	7 5		1 28	10 24
24 Štwórtk	Bartołmja, jap.		5 0	7 3		2 49	11 1
25 Pjatk	+* Jadwigi; Ludwiga, kral.		5 2	7 1		4 4	11 50
26 Sobotu	Zefyrina, bamža		5 4	6 59		5 7	přšhip.

13. njeźjelu po Swjatkach. Scz.: Dzećacjo wusadni mužřcy. Lut. 17, 11—19.

27 Njeźjelu	Jozefa z Kalasanca		5 5	6 57		5 59	12 51
28 Póndźjelu	Galschtyna, biskopa		5 6	6 55		6 38	2 6
29 Wutoru	Serastije, knjeźny		5 8	6 53		7 8	3 36
30 Srjebu	Kořy z Lima, knjeźny		5 9	6 51		7 32	4 47
31 Štwórtk	Rajmunda, wuzn.		5 11	6 48		7 51	6 8

Móžne wjedro.

August šo z deszczom zapoczina haćž do 9.; 10. je rjenje, na to zasy deszcz haćž do 15.; potom haćž do 25. czořko. Wořhad haćž do kónea zasy deszczowanjo.

Wopomnjenja hódne dny.

- Kralowšće dawki.
- Rastupny džen Š. M. křl. Žana na thron.
- Rónc pšowych dnjow.
- Mjeniny budyřšinsko tachtanta Ludwika.

Hermanki.

- Kaz (řk. k.).
- Minalat (řk.).
- Njeřwacžibto (řk.).
- Budyřšin (řk., řk.).

- Budyřšin (řk.).
- Kinsbóř (řk.).
- Kulow řk., řk.).
- Dart (řk.).
- Kinsbóř (řk.).

- Lubij (řk.).
- Šty Komorow (řk.).

- Wostrowc (řk., řk.).
- Štantnow (řk., řk., řk.).

- Gubin (řk.).
- Žahan (řk., řk.).

- Katecy (řk., žita).
- Kadeberg (řk.).

- Kadeberg (řk.).
- Kuland (řk.).

- Žhorjalc (řk., řk.).
- Grabin (řk.).

- Gafyn (řk., řk., řk.).
- Rumburg (řk.).

- Galschtrow (řk., řk.).
- Šródt (řk., řk.).

- Kamnowy (řk., řk.).
- Kauban (řk., řk.).

- Wosbóř (řk., řk.).
- Lutow (řk.).

Měsacžtowe pšchmenjenja.

☉ Pořledni bėrtk 8. aug. rano w 5 hodž. 13 m.

☀ Młody měšacž 16. aug. dop. w 7 hodž. 51 min.

☾ Přėni bėrtk 23. aug. pšhip. w 12 hodž. 25 min.

☽ Starý měšacž 30. aug. rano w 7 hodž. 10 m.

Chrkwinška protyka

serbskich wosadow we auguscze.

1. Popokdnju so we Klóschtyrje spowjebz sklyšči. — We Rumburgu popokdnju wokoło 3. hodź. zhromadne nutšwjedzenjo zjenoczenju serbskeju (křróscjanskoho a ralbicjanskoho) processionow, potom serbske přėdowanjo.

We Klóschtyrje (a Rumburgu) dospokny wotpuskft „Portiunkula“ ze serbskim přėdowanjom dopokdnja. We Rumburgu rano w ½6 hodź. wotkřad křróscjanskoho a w 6 hodź. ralbicjanskoho processiona.

4. We Radworju pjatkowna pobožnosćj bratřtwa.

6. We Radworju a Kulowje měřacžna njebžela. We Radworju po nřšpornym přėdowanju wustajenjo božoho Čžėla a měřacžna pobožnosćj bratřtwa Žėzušoweje smjertneje styšnosćje. We Kulowje dopokdnja bože Čžėlo wustajene; popokdnju přėdowanjo a wobkřad za bratřtowo rozarija; dospokny wotpuskft za bratřtowo škapulira.

10. Swjatoho Lawřenca, martrarja, swjaty džen (we Budyřščinje na scžėhowacu njebželu pšchepoženj). We Klóschtyrje, Ržėnecžje a Kulowje nřšpchor.

11. We Radworju pjatkowna pobožnosćj bratřtwa.

14. Rano w 7 hodź. wotkřad processiona z Křróscžje do Włmsdorfa, hžėž wječor wokoło 6. hodź. dóbžjeja a nazajtra (15. augusta) dopokdnja wokoło ½10 hodź. zasy wotėnbžjeja.

15. Do njebžes wzacžja swjateje Marije, pšchikazany swjaty džen z nřšpchorom. Titularny swjedžen radworřkeje, klóschtyřkeje, ržėnecžanskeje a kulowřkeje chrkwje. Do božeje mřšė swjeczenjo zelow. We Křróscžicach a Ralbicach prjedy božeje mřšė wobkřad po kercowje. — We Njebjelcžicach, Wotrowje a Kulowje na božeje mřšė božeje Čžėlo wustajene, we Kulowje po scženju přėdowanjo. We Wotrowje po nřšpchorje wobkřad k zastawkam (stationam) na kercowje. — We Kulowje nřšpchor ze serbskim přėdowanjom a z wobkřadom wokoło města. We Kulowje dospokny wotpuskft škapulira. We Klóschtyrje a Ržėnecžje dospokny wotpuskft.

18. We Radworju pjatkowna pobožnosćj bratřtwa.

19. Popokdnju so we Klóschtyrje spowjebz sklyšči.

20. We Radworju kermuška a wopomnjećjo založenja bratřtwa „Žėzušoweje smjertneje styšnosćje“ a džakowny swjedžen za domoj křowane žně. Dospokny wotpuskft. Na božeje mřšė bože Čžėlo wustajene; po nřšpchorje wobkřad wokoło chrkwje, jandžel-

řte rozarije, a Te Deum pšchėd wustajenym božim Čžėlom. — We Wotrowje džakowny swjedžen za domoj křowane žně, Te Deum. — We Klóschtyrje dospokny wotpuskft na swjatoho Bernarda, abta, z wobkřadom a (němřkim) přėdowanjom. — We Kulowje dospokny wotpuskft škapulirnoho bratřtwa.

24. Swj. Bartolmja, japosčtoka, swjaty džen (we Budyřščinje na scžėhowacu njebželu pšchepoženj). We Njebjelcžicach dospokny wotpuskft bratřtwa swjatoho Wosćžana. — We Klóschtyrje, Ržėnecžje a Kulowje nřšpchor. We Kulowje japosčtořski dospokny wotpuskft za sobustawy bratřtwa swjatoho rozarija.

25. We Radworju pjatkowna pobožnosćj bratřtwa.

Zawřstny a nahramny.

Na dworje sicilřkoho krala bėřhtaj dwaj wofakaj, kotrajž so do smjercze hidžėřhtaj: jebny bėřše zawřstny druhi nahramny. To bėřše kralaj a joho dworej pšchecžiwne. Junu čchysche sebi kral z nimaj žort scžinicž a dworej wjeselo pšchihotowacž, jej pař wot wopacžnicžje wotwjesćj. Toho dla powořka jej hromadje k sebi a křwalėřše pšchėd čchym towarřtwom jeju zaskřžby. Na to slubi jimaj, zo čhce jimaj džensa jeju zaskřžby zapkacžicž. Toho dla smėtaj žadacž, řhtožkuli čhceťaj, a wón budže jeju proštwu dopjelnicž, a to tař, zo tón, kotryž přėni žada, žabanu wėc samu dořtanje, druhomu pař to samo dwójcy da.

Wobaj stejo mjelcžėřhtaj a žanomu nječafšče so přėnjomu prošycž. Nahramny sebi myřšėřše: „Delizo ja přėni prošcu, budu pšchitřćjeny: dokelž jeno pokojcu toho dořtanu, řhtož so tamnomu da.“ — Zawřstny pšchi sebi prajėřše: „Niħdy njebych zo pšchenjescž mōħř, zo dyrbjat tajř nahramny wjacž dořtacž, byžli ja. Ralřcho nječam sam ničžo mēcž, hacž zo dyrbjat pšchėř swoju winu tamnomu k dwojomu darej dopomhacž.“ Tak pšchecž mjelcžėřhtaj.

Đdyž bėřše so kral nacžakaf, postaji řkncžuje, zo dyrbi zawřstny přėni prošycž. Ač, to bėřše wam čžėřta wėc. Zawřstny pomřřli sebi: „Wo cžo dha bych prošycž, zo nahramny njeby lėřje wotelřošř, byžli ja? Prořču-li wo řonja, dořtanje wón dweř řonjow; prošču-li wo řžėžu, dořtanje wón dwė! Nė, to njeđže; to by so mi wutroba puřnyřka. A wo nēcžo tola dyrřju prošycž. Nėřto wėm, čcu wo nėřřto žė prošycž, potom žmėje tamny tořame dwójcy.“ Đdyž bėřše sebi to derje pšchemyřřit, prajėřše wōřte: „Žadam, zo by so mi jedne wōćřto, wojomu towarřčej pař dwė wocži wutřokaj.“

Čřka žhromadžizna počja so wōřte smjercž a kral wotėřna řhamaweju cžłowjelow ze swojeje řkřžby.

Spōznawaj so.

„Pšchepyt swėdomja je zaktab bořoscje a řelnosćje; pšchėtōž swėdomjo je kniřa, hžėž so wřčėdnje twōj dokř zapisuje.“ (Swj. Chřyřřof.)

September,

pożnjeńc (30 dnjow).

		Stónczka.			Měsaczka			Wschelkizny.
		njed. znamjo	šhabz. h. m.	šow. h. m.	njed. znamjo	šhabz. h. m.	šow. h. m.	
1 Pjatt	† Egidia, abta		5 13	6 46		8 8	7 25	Hermanki.
2 Sobotu	Čžernjomeje króny Žezusow.		5 14	6 44		8 25	8 39	
14. njedž. po Swjatkach. Scj.: Nichtó njemóže dwěmaj knježomaj štuječ. Mat. 6, 24—33.								
3 Njedzjelu	S. Jandzjelow pěstowow		5 16	6 42		8 43	9 50	4. Kinsbórt (fl.). Žitawa (toń, fl.). Póctowj (fl., fl.). Šhoczebuž (fl., fl.). Stokpin (fl., fl.).
4 Póndzjelu	Lazara		5 18	6 39		9 2	11 1	5. Minatał (fl.).
5 Wutoru	Kosalije, knježny		5 19	6 37		9 25	pschp.	6. Mješwacžidko (fl.).
6 Srjedu	Albina, biskopa		5 21	6 35		9 53	1 18	7. Lubij (fl.). Mružaťow (fl., fl.).
7 Štwórtk	Meginy, knježny martr.		5 22	6 33		10 26	2 22	8. Wolbrameč (fl.).
8 Pjatt	† Naroda s. Marije		5 23	6 31		11 9	3 20	11. Biskopich (fl.). Nowosalc (fl.). Žarow (fl.).
9 Sobotu	Gorgonia, martr.		5 25	6 29		pońnoc	4 11	18. Kamjenc (fl., fl.). Wostrowc (fl., fl.).
15. njedzjelu po Swjatkach. Scj.: Mornjy mrdžjenc we Naim. Lut. 7, 11—16.								
10 Njedzjelu	Mjena swj. Marije		5 27	6 27		12 1	4 54	20. Kakeč (fl., žita).
11 Póndzjelu	Hiacynthja, martr.		5 28	6 24		1 3	5 29	21. Bart (fl., fl.).
12 Wutoru	Guidona, wuzn.		5 30	6 22		2 10	5 57	25. Biskopich (fl.). Gubin (fl.). Wojereč (fl., fl., wołm.). Lipšł (maša). Stantn. (toń, fl., fl.).
13 Srjedu	Materna, biskopa		5 32	6 20		3 22	6 20	27. Pěčjznica (fl.).
14 Štwórtk	Powyschenja s. Iščizja		5 33	6 17		4 37	6 40	28. Počjznica (fl.).
15 Pjatt	† Mikomeda, martr.		5 35	6 15		5 55	6 59	29. Wóšlinc (fl., fl.). Wjelečjin (fl., fl.).
16 Sobotu	Kornelia, bamža		5 36	6 13		7 13	7 18	30. Šusta (fl., fl.).
16. njedzjelu po Swjatkach. Scj.: Žezus wustrowi wobukawocho. Mat. 14, 1—16.								
17 Njedzjelu	Bluznow Franca Serafskoho		5 37	6 11		8 33	7 37	Měsacžkowe pschmenjenja.
18 Póndzjelu	Domascha z Willanova		5 39	6 8		9 54	7 58	
19 Wutoru	Januaria, biskopa martr.		5 41	6 6		11 18	8 26	☉ Młody měsacžł 14. sept. wječ. w 7 hodž. 59 min.
20 Srjedu	†* Eustachia, martr.		5 42	6 4		pschp.	9 0	☽ Prěni bértł 21. sept. wječ. w 6 hodž. 2 min.
21 Štwórtk	Mateja, jap.		5 44	6 1		1 56	9 43	☉ Starj měsacžł 28. sept. wječ. w 6 hodž. 34 min.
22 Pjatt	†* Mauritia, martr.		5 46	5 59		3 3	10 41	
23 Sobotu	†* Ehekle, knježny martr.		5 47	5 57		3 57	11 51	
17. njedzjelu po Swjatkach. Scj.: Najwjetscha kážnja we zakonju. Mat. 22, 31—46.								
24 Njedzjelu	Kadoscžow s. Marije		5 49	5 54		4 38	pońnoc	
25 Póndzjelu	S. Mar. wot wukupj. jatych		5 51	5 52		5 10	1 8	
26 Wutoru	Lina, bamža		5 53	5 50		5 35	2 28	
27 Srjedu	Kosmasa; Damiana		5 54	5 47		5 55	3 48	
28 Štwórtk	Wjacławawa, wójwody		5 56	5 45		6 12	5 5	
29 Pjatt	† Michala, arcjandž.		5 58	5 43		6 30	6 20	
30 Sobotu	Hieronyma, mješchnika.		5 59	5 41		6 47	7 34	

Móžne wjedro.

September ma hač do 12. rjane wjedro; potom hač do 25. kłódnje a wóžnje wjedro; na to hač do kónca rjenje.

Wopomnjenja hódne dnj.

1. Započatk hońtwj. 3. Spomnjenje na załoženje sakskeje konstitucije. 6. Wuzwolny dnj budyšchinskoho tachanta Lubwifa. 20., 22., 23. Kwatember. 23. Džen a nóc so runataj. 30. Kralowška renta.

Cyrkwinska protyka

serbskich wosadow w septembu.

1. We Radworju pjatkowna pobožnosć bratrstwa.

3. We Radworju a Kulowje měsacžna njeđzela.

We Radworju po nyschpornym přėdowanju wustajenjo božoho Ćžėla a měsacžna pobožnosć bratrstwa Jėzusoweje smjertneje styšnosće. We Kulowje dospođnja wože Ćžėlo wustajene; popođnju přėdowanjo a wobłhad za bratrstwo rozarija; dospođny wotpusťk za bratrstwo skapulira.

4. We Klóschtyrje rano po božej mschi (w 5 hodž.) wuhad processiona do krupki, hđžež wutoru (5. septembra) pschipođnju dónbu, pjatk (8. septembra) rano w 6 hodž. woteńđžeja a sobotu (9. septembra) dospođnja wokoło 1/2 11 hodž. domoj pschibńžeja.

7. We Róženícze so popođnju spowjėđ styšci; pschihad schėrachowstoho processiona.

8. Naroda swjateje Marije, swjaty džen. Processiony džeja ze swjatej Mariju do Róžanta z Rhróscjic (w 7 hodž.), Njėbjelcžic (w 7 hodž.), Radworja (w 5. hodž.), Ralbic, Wotrowa (w 6. hodž.), Klóschtyra a Kulowa (w 6 hodž.) — Woža mscha we Rhróscjicach w 6. a 9. hodž., Njėbjelcžicach w 6 hodž., we Radworju w 4. a 8. hodž., we Wotrowje w 5 hodž., we Kulowje 1/2 5 a 9 hodž. — W Róženícze dospođny wotpusťk. W Kulowje dospođny wotpusťk skapulira. We Róženícze, Klóschtyrje a Kulowje nyschpor. We Krupcy rano w 6 hodž. wotłhad serbskoho processiona.

9. We Klóschtyrje dospođnja wokoło 1/2 11 hodž. nutswjėbzenjo krupczanskoho processiona, na to boža mscha.

10. Mjena swjateje Marije. Titularny swjėdžen serbskeje cyrkweje we Budyshcinje; kermuscha. — We Klóschtyrje a Róženícze dospođny wotpusťk.

11. W Budyshcinje w serbskej cyrkwi Matutin, Laudes, Requiem.

14. W wjshcenjo swjatoho Ischiza, cyrkwiniski swjaty džen. We Kulowje dospođny wotpusťk skapulira. We Róženícze wot dženja hacž do Zutrow ranishe bože stuzby na njeđzelach a swjėbženjach rano w 6. hodž.

15. We Radworju pjatkowna pobožnosć bratrstwa.

20., 22., 23. póst suchich dnjom.

21. Swjatoho Mateja, japoschtoła, swjaty džen. We Budyshcinje na scžėhowacu njeđzelu pschepoženju. W Rhróscjicach su wot dženja hacž psched

1. njeđzelu po Zutrach, a we Ralbicach wot dženja hacž do Zutrow na njeđzelach a swjatyh dnjach kemsche rano w 6., dospođnja we 9. hodž.

We Klóschtyrje, Róženícze a Kulowje nyschpor. We Kulowje japoschtołski dospođny wotpusťk za sobustawy bratrstwa swjatoho rozarija.

22. We Radworju pjatkowna pobožnosć bratrstwa.

24. Njeđzela po suchich dnjach. We Ralbicach do božeje mschė wobłhad „po mormych“. We Radworju popođnju po nyschporje wobłhad a bratrstwa pobožnosć psched wustajentym božim Ćžėlom; zjėwjenjo mjenow sobustawow z bratrstwa, kotřiz su wot poslednich suchich dnjom sem wotemrjeli; dospođny wotpusťk za sobustawy bratrstwa. — We Rhróscjicach bratrstwa pobožnosć. — W Njėbjelcžicach popođnju w 1/2 2 hodž. litanija, na to nyschpor „po mormych“ a wobłhad na kerchow. — W Kulowje po njeđzestim nyschporje nyschpor „po mormych“ z wobłhadom na kerchow. We Drežďžanach we dwórskej cyrkwi serbske přėdowanjo.

25. We Njėbjelcžicach Laudes, Requiem a Libera psched wustajentym marami. — We Ralbicach Requiem. — We Kulowje w 1/2 6 hodž. Matutin a Laudes „po mormych“, Requiem.

29. Swjatoho Michala, arcjandžela, swjaty džen (w Budyshcinje we němstej cyrkwi na scžėhowacu njeđzelu pschepoženju). We Njėbjelcžicach wot dženja hacž psched Walporu (1. meje) kemsche na njeđzelach a swjėbženjach we 9. hodž. — We Klóschtyrje, Róženícze a Kulowje nyschpor. We Budyshcinje we serbskej cyrkwi boža mscha a přėdowanjo.

30. Z Rhróscjic pschipođnju w 12. hodž. wotłhad processiona na Ralbicach do Kulowa, hđžež je popođnju wokoło 5. hodž. nutswjėbzenjo. We Kulowje so popođnju kaž tež chly scžėhowach tydžen spowjėđ styšci.

Zutrowne nakazanjno.

Přėschyna žónsta běšhe jutry t spowjėđi byta a swoje nakazanjno truce wobzamnyta. Po někotrym cžasu zetka ju cžtowjėk, z kotrymž běšhe přjedy hrėšćika. Tón so dođiwacž njemóžeshe, zo wona z nim ani njeporpčzi, ale cžini, kaž by joho njeznaka. Pschistupiwšci t nej toho dla prajeshe: „Njeznajesh dha mje wjacy? šym tón a tón!“ Žónsta jomu z křitka wotmołwi: „Móžno, zo sy ty tónsany; ja nješym wjacy tasama.“ Z tuthmi skowami wostaji joho stejo. — Dži, a cžin tež tał.

Cyrkwińska protyka

serbskich wosadow we oktobru.

1. We Radworju wot dženja hačž do Wałporh njebjelste a swjedzjenke bože služby rano w 6 hodž., dopołdnja w 9. hodž., w Budyščinje we serbskej chrtwi toho runja dopołdnja w 9. hodž.

We Radworju wopomnjenje poswjećenja chrtwje abo kermuscha; po nyschporje nyschpor „po mormych“. — W Kulowje titularny swjedžen bratrstwa swjatoho rozarija z dospołnym wotpuskcom pschěž scžehowace wosom dnj. Pšchipołdnju w 1/2 1 hodž. wotkhab khróscjanskoho procešsiona z Kulowa. W Kulowje popołdnju wobkhab wokoto města.

2. W Radworju rano w 7 hodž. Matutin a Laudes „po mormych“, na to we 8. hodž. Requiem a Libera pschěd wustajenymi marami.

5. We Klóschtrje a Róženje dospołny wotpusk na swjatoho Placida.

6. We Radworju pjatkowna pobožnosć bratrstwa.

8. We Kulowje wopomnjenje poswjećenja chrtwje a kermuscha. Druhi wotpusk. Němste přědowanjo njeje dopołdnja. Na božej mschi bože Čžěko wustajene. Nyschpor z němstím přědowanjom a rozarijemi.

9. W Kulowje rano w 1/2 5 Matutin a Laudes „po mormych“, Requiem a Libera. Wot dženja hačž do 6. novembra su we Kulowje džělawy džen kemsche rano w 1/2 6 a dopołdnja w 1/2 9 hodž.

13. W Radworju pjatkowna pobožnosć bratrstwa.

15. We Wotrowje wopomnjenje poswjećenja chrtwje a kermuscha. Do božeje mschi přědowanjo; na božej mschi a nyschporje bože Čžěko wustajene. Nyschpor „po mormych“ z wobkhabom po kerchowje.

16. We Wotrowje rano Matutin a Laudes „po mormych“; w 7. hodž. wobkhab na kerchow, Requiem a Libera.

20. We Radworju pjatkowna pobožnosć bratrstwa.

21. We Klóschtrje druha kermuscha; serbske přědowanjo. W Kulowje dospołny wotpusk skapulira. Póštny džen khróscjanske wosady.

21. We khróscjicach wopomnjenje poswjećenja chrtwje abo kermuscha. Na božej mschi bože Čžěko wustajene. Po nyschporje nyschpor „po mormych“.

23. We khróscjicach rano Matutin a Laudes „po mormych“; wobkhab na kerchow, Requiem a Libera.

27. We Radworju pjatkowna pobožnosć bratrstwa. We Kulowje wigilny póšt.

28. Swjateju Symana a Judy, japoschtołow, swjaty džen (we Budyščinje na scžehowacu njebjelu pschepołženy). We khróscjicach pschikazany wosadny swjedžen. We khróscjicach, Klóschtrje, Róženje a Kulowje nyschpor. We Kulowje dospołny wotpusk skapulira.

Dobre wotmožjenje.

Junu schtwórtk wječor pschindže cuzownik do hoscjenca we Tirolstej, zo by tam pschenocowak. Nazajtra lazasche sebi wot korcžmarke mjaso. Korcžmarke so joho woprascha: „Scže wy katolit?“

Cuznik wotmołwi: „Haj, sym tež katolit.“

Korcžmarke: „Dženja je pjatk.“

Cuznik: „Ach, schto pjatk. Mjaso hču měč. Pšchubžom dostawam mjaso. Scže dha jeno wy we Tirolstej tak swjecji? Tež druzh su dobri kšesczenjo, byrnie pjatk mjaso jěli.“

Korcžmarke: „Njed je drubže, kaž hče. Dolež smy we Tirolstej, hčemy tež z Tirolskimi dzeržecj. Pola nas so póštny džen krcuje dzerži.“

„Aj, prajesche cuznik, „hdyž scže tajke pětne pobožne džěci bože, kaž dha so to čžini, zo was Bóh tak jara khosta? Žadyn druhi kraj njezapusca zo tak čžasto a tak jara z trupami, z wodu a wohenjom, kaž tirolski kraj.“

Korcžmarke jomu wotmołwi: „To z toho pschindže, zo Bóh tyh schwika, kotrychž lubuje.“

Cuznik so wotmjelcža a njezadasche sebi wjacj pjatk mjaso.

P. T.

Najlubše.

Pšchěd nje dawnym čžasom sta so we Louisvillje we Americy, zo přěnjju njebjelu po jutrach muž k spowjedži a božomu blidu pschindže, kotryž za wóšomnacze lět wjacj do chrtwje pschischoł njeběšche, hačž runje běšche katolit. Schto dha běšche tohole muža zasy do chrtwje pschiwjebto? Nichto druhi, hačž joho dwanacželětny syn. Tutón běšche džen předy přěni krcž k spowjedži schoł a powjedasche potom swojomu naněj, kaž derje a lóhko jomu nětko je. Pšhi wopisowanju tuteje duchoweje radosće pocža so nanowa wutroba womjehčecj.

Za wobjedom rjekny nan swojomu synej: „Dženja směš sebi wote mnje něšcho wuprosyč a schtožkuli žadasch, to dostanesch.“

Po khwilcy prajesche hólčec swojomu naněj: „Rubj nano, najlubše by mi byko, hdy byšchcje jutse zo mnu sobu k swjatomu woprawjenju schoł.“

Tele stowa pschekamachu lóbd, kotryž běšche nanowu wutrobu wobdawak. Nan pocža sylžh ronicž. Hšchcje tónsamy džen pocža so pschihotowacž a nazajtra džěšche k spowjedži a potom ze synom k swjatomu woprawjenju. Tež do joho wutroby běšche so zasy pokoj wrócjit. Hólčec pak běšche dwóhcy zbožowny, dokelž běšche so joho najlubšcha žadosć dopjelniła. Wot tutoho čžasa běšche nan zasy dobry kšesczan.

P. T.

November, nazymniſ (30 dnjow.)

		Skónczka			Měſaczka			Wſcheliſznj.
		nieb. znajmo	ſtkabj. h. m.	ſhow. h. m.	nieb. znajmo	ſtkabj. h. m.	ſhow. h. m.	
1	Srjedu	Wſchitkich Swjatyh		6 54	4 33		6 55	11 2
2	Štwórtk	Wſchitkich ſhudych duſh.		6 56	4 31		7 39	11 59
3	Pjatk	† Malachia, biſkopa		6 57	4 30		8 32	poſhip.
4	Sobotu	Korle Boromejſkoho		6 59	4 28		9 33	1 27
23. njeđzelu po Swjatkach. Scj.: Jeſus možimi Jaitowu dźowfu. Mat. 9, 18—26.								
5	Njeđzelu	Hiłbjetj, macj. f. Jana ☾		7 0	4 27		10 40	1 59
6	Póndzjelu	Leonarda, abta		7 2	4 25		11 52	2 25
7	Wutoru	Wilibrorda, biſkopa		7 4	4 23		poſnóc	2 47
8	Srjedu	Šhtyrjoch krónowanjch		7 6	4 21		1 5	3 6
9	Štwórtk	Theodora, martr.		7 8	4 20		2 22	3 24
10	Pjatk	† Handrija Abelinskoho		7 9	4 18		3 41	3 41
11	Sobotu	Měrczina, biſkopa		7 11	4 17		5 3	4 1
24. njeđzelu po Swjatkach. Scj.: Pjanka njez dobrjym ſymjenjom. Mat. 13, 24—30.								
12	Njeđzelu	Liwina, biſkopa		7 13	4 15		6 28	4 23
13	Póndzjelu	Dibaſa, wuzu.		7 15	4 13		7 56	4 51
14	Wutoru	Měrczina, bamža		7 17	4 12		9 21	5 30
15	Srjedu	Leopalda		7 18	4 10		10 43	6 21
16	Štwórtk	Herty; Ottmara; Edmunda		7 20	4 9		11 51	7 26
17	Pjatk	† Hryehorja dźiwyczinjerja		7 21	4 8		poſhip.	8 42
18	Sobotu	Alſeja; Zaheja, martr.		7 23	4 7		1 20	10 2
25. njeđzelu po Swjatkach. Scj.: Žonopowe žorno. Mat. 13, 31—35.								
19	Njeđzelu	Hiłbjetj, kral. wuherſt. ☽		7 25	4 6		1 47	11 22
20	Póndzjelu	Jeliffa Baletſkoho		7 26	4 5		2 9	poſnóc
21	Wutoru	Woprowanja f. Marije		7 28	4 3		2 28	12 39
22	Srjedu	Cecilije, knj. martr.		7 30	4 2		2 44	1 54
23	Štwórtk	Klimanta I., bamža		7 31	4 1		2 59	3 6
24	Pjatk	†* Poſwjecz. cyrk. f. Pětra		7 33	4 0		3 16	4 17
25	Sobotu	Khatyrny, knj. martr.		7 35	3 59		3 34	5 28
26. a poſlednju njeđ. po Swjatk. Scj.: Zapuſczenjo Jeruzalema. Mat. 24, 15—35.								
26	Njeđzelu	Jana wot ſchiza		7 36	3 58		3 55	6 38
27	Póndzjelu	Mikafia, biſkopa		7 38	3 57		4 20	7 47
28	Wutoru	Hryehorja III., bamža		7 40	3 56		4 52	8 53
29	Srjedu	Saturnina; Maura		7 41	3 55		5 33	9 53
30	Štwórtk	Handrija, jap.		7 42	3 55		6 23	10 45

Wſcheliſznj.

Germanki.

1. Mjeſwacjibko (ſt.,
lane wiſi).
Gródt (ſt.).

6. Drocđžantj [Friedrich-
ſtadt] (toń, ſt.).
Nowofalc (ſt.).
Gubin (ſt., ſt.).
Lubnjow (ſt.).

7. Bart (ſt.).
Luſaw (ſt.).
Łaz (ſt., ſt.).
Minafał (ſt.).

8. Radeberg (ſt.).
9. Radeberg (ſt.).
Lubij (ſt.).

13. Stołpin (ſt., ſt.).

14. Żazonca (ſt.).
Żdžary (ſt.).

15. Raſech (ſt., žita).

27. Wóſpórt (ſt., ſt.).
Lubin (ſt.).

28. Ży Komorow (ſt.).

29. Radeburg (ſt., ſt.).

Měſacžtowe pſche- menjenja.

☾ Poſledni bėrtk 5.
nov. pop. w 1 hodž. 45 m.

☉ Młodj měſacž 12.
nov. pop. w 5 hodž. 58 m.

☽ Prėni bėrtk 19. nov.
dop. w 9 hodž. 36 min.

☾ Starj měſacž 27.
nov. w noč 2 hodž. 43 m.

Móžne wjedro.

November zapoczina ſo
ž poſtmurjenym wjedrom
a wėſſilami; 6. a 7. je
rjenje; 9. žymne deſchcje;
17. a 18. ſněh. Poſlednje
dnj ſu žymne a naužženy
ſněh woſtawa ležo.

Wopomnjenja hódne dnj.

1. Kralowſke dawki.
5. Njebjelczanſta a Žbjerjanſta termuſcha.
19. Rałbicžanſka termuſcha.
24. Pełutny pjatk.

Cyrkwińska protyka

serbskich wosadow w novembri.

1. **Wschitkich Swjatyh**, pschikazany swjaty dzien z nyschporom. We Njebjelczicach a Wotrowje na bozej mschi boze Czjelo wustajene, we Wotrowje tez na nyschporje. Po swjedbeniskich nyschporach wschubzom nyschpor „po mormych“. We Wotrowje, Njebjelczicach a Kulowje wobkhad na kerchow; w Njebelczicach na kerchowje rozarije. We Kulowje dospolny wotpuskt skapulira.

2. **Wschitkich khudych duschow**, cyrkwiński swjaty dzien. Wschubzom Matutin a Laudes (we Njebjelczicach jenož Laudes) „po mormych“, Requiem a Libera psched wustajenjmi marami. We Khrosćicach, Wotrowje a Kalbicach prjedy bozeje msche wobkhad na kerchow.

3. We Radworju pjatkowna pobožnosć bratrstwa.

4. W Radworju so popoldnju spowjedy styschi.

5. We Njebjelczicach wopomnjenje poswjeczenja cyrkwe abo kermuscha; po nyschporje nyschpor „po mormych“, a wobkhad na kerchow. We Zdjeri dopoldnja w 9 hodž. kermuschne boze služby. — We Radworju swjedben bratrstwa „Zezusoweje smjertneje stysknošće.“ Dospolny wotpuskt. Dopoldnja na bozej mschi boze Czjelo wustajene. Po nyschporje wobkhad wokolo cyrkwe a mesacžna pobožnosć bratrstwa psched wustajenjmi božim Synom. — We Kulowje dospolny wotpuskt „po mormych“. Popoldnju bratrstwe predowanjo a wobkhad.

6. We Njebjelczicach w 3/4 Laudes „po mormych“, Requiem a Libera. Wot dzensa hacž do swjatoho Matija we Kulowje dzelawy dzien kemsche rano w 6, dopoldnja we 9. hodž.

10. We Radworju pjatkowna pobožnosć bratrstwa.

11. Swjatoho Měrcžina, biskopa. Pschikazany swjaty dzien njebjelczanskeje wosady. Na bozej mschi boze Czjelo wustajene; predowanjo, nyschpor.

12. Wopomnjenje poswjeczenja tachantskeje cyrkwe we Budyšinje abo kermuscha. — We Klóschtrje a Róženje dospolny wotpuskt na „Wschitkich Swjatyh z rjadu Cisterciensow.“

17. We Radworju pjatkowna pobožnosć bratrstwa.

19. We Kalbicach wopomnjenje poswjeczenja cyrkwe abo kermuscha. Po nyschporje nyschpor „po mormych.“

20. We Kalbicach rano Matutin a Laudes „po mormych“, wobkhad na kerchow, Requiem a Libera.

24. We Radworju pjatkowna pobožnosć bratrstwa. — We Kulowje dospolny wotpuskt skapulira.

25. Swjateje Khatryn, knježny a martracki, cyrkwiński swjaty dzien; pschikazany swjaty dzien za Kalbicžansku wosadu z predowanjom a nyschporom.

30. Swjatoho Handrija, japoschtoła, swjaty dzien (we Budyšinje na scžebowacu njebželu pschepoženj). We Klóschtrje, Róženje a Kulowje nyschpor. We Kulowje japoschtołski dospolny wotpuskt skapulira.

Tu je czežto pomhacž.

Něhdy pschindže młody zemjan do Alfale, zo by pola stawneho duchowneho wučerja Alfonsa de Kastro radu a pomoc pytał. Powjedashed jomu swoju naležnosć takle: „Běch we wosobnym towarstwie, hdyž dobre poczinki wosobneje knjenje khwaladu. Za pak pocžach na uju nje-pocčiwne wěcy rycječ a jeje dobre mjeno ranicž. Młoja rycž pak běšče wumyslenu kža a nětko mi swědomjo mēra njewostaji. Sym toho dla k wam pschischoł, zo byščeje mi pomhac.“ Alfons někotre wołamitnjenja mjelčesche, potom wotmołwi jomu z pozdychnjenjom: „Knježe, wascha wěc je kža: wascha duscha je na wěcne žhubjena.“ Z tymi stowami joho wot so pósta.

Běle zrudženy dzěšče zemjan do Salamanti, a powjedashed swoju naležnosć a Alfonsowe wotmołwenjo wučerjowemu duchownemu. Tón joho tróštowacž pocža a rjetny, zo drje je Alfons tola trochu kručje sudžit. To běšče zemjanej lubo styschecž; tohobla pschistaji: „Knježe, napotožčeje mi pokutu, tajkuztuli dcečeje. Chcu wschitko mōžne cžinicž, zo bych pokoj swědomja dostat.“ Duchowny jomu wotmołwi: „Ach, to dale žanyh willich pokutnych skutkow trjeba njebudže. Njetrjebacže hewak ničjo cžinicž, hacž k kōždomu wosebje hieč, kotryž je tehdom waschu rycž styschac. Kōždomu praječe, zo je wascha rycž na tamnu knjeni wumyslenu kža byka. Cžinicže to a scže hotowy.“

Pšichi tutyh stowach pocža so zemjan cžerwjenicž a rozhorjeny rjetny: „Nihdy na nihdy to njecžinju. To mi mōžno njeje. Tu hańbu njemōžu na so walicž, zo so psched tak wosobnymi lubžimi hało khač wobstozju.“

Duchowny praješče jomu ze zdychnjenjom: „Nětko widžu, zo je Alfons prawje sudžit. Haj, knježe, wam njeje pomhacž: scže wěcnu smjercž na so walit.“

Na to njech kōždy pomysli, kotromuž chce so dobre mjeno swojoho sobuczčowjeka wobskłodžecž.

Wěcžna kniha.

„Stworicžet je kōždomu cžłowjekeji knihu dač a to je joho swědomjo. Druhe knihi su najbōle k tonu, zo bychu tule knihu wufakadowate, wujasnite, porjedžate. We tutej knizy dyrbisich pilnje cžitacž: pschetōž z cykeje swojeje knihownje wozmjesch jeno tule knihu sobu do wěcžnosče.“

(Swj. Wern.)

December,

hodownik (31 dnjow).

Śiōnczka

Mēfaczka

Wscheltizny.

		Śiōnczka			Mēfaczka		
		nieb. gwanjo	sthabj. h. m.	thow. h. m.	nieb. gwanjo	sthabj. h. m.	thow. h. m.
1 Pjatt	† Eligia, biskopa		7 43	3 55		7 21	11 27
2 Sobotu	Pauliny, knjezny		7 45	3 54		8 26	pschyp.

1. njebzelu adventa. Scj.: Znamjenja pschep subnym dnjom. Lut. 21, 25—33.

3 Njedzelu	Franciska Kaverstoho		7 46	3 53		9 35	12 30
4 Pōndzelu	Borbory, knjezny		7 47	3 53		10 47	12 52
5 Wutoru	Bibiany, knjezny		7 49	3 52		12 0	1 12
6 Srjedu	Mikławscha, biskopa		7 50	3 52		połnoc	1 30
7 Śtwórtk	Agathona, martr.		7 52	3 51		1 15	1 47
8 Pjatt	† Njewobl. podj. s. W.		7 53	3 51		2 33	2 4
9 Sobotu	Pētra Chrysofoga		7 54	3 50		3 55	2 24

2. njebzelu adventa. Scj.: Janowe poselstwo pola Jēzusa. Mat. 11, 2—10.

10 Njedzelu	Melchiada, bamža		7 55	3 50		5 21	2 49
11 Pōndzelu	Eutychia, martr.		7 56	3 50		6 49	3 22
12 Wutoru	Damasa, bamža		7 57	3 50		8 15	4 5
13 Srjedu	Lucije, knjezny		7 58	3 50		9 32	5 4
14 Śtwórtk	Herona, martr.		7 59	3 50		10 32	6 17
15 Pjatt	†* Khrystiany, stuz.		8 0	3 50		11 17	7 39
16 Sobotu	Eusebia Wercelstoho		8 1	3 50		11 50	9 3

3. njebzelu adventa. Scj.: Janowe swēdczenjo wo Jēzusu. Jan. 1, 19—28.

17 Njedzelu	Gratiana, biskopa		8 2	3 50		pschyp.	10 23
18 Pōndzelu	Łzatanja s. Marije na por.		8 3	3 51		12 34	11 41
19 Wutoru	Nemesia, martr.		8 3	3 51		12 51	połnoc
20 Srjedu	†* Filogonia, biskopa		8 4	3 51		1 8	12 55
21 Śtwórtk	Domascha, jap.		8 5	3 52		1 24	2 7
22 Pjatt	†* Flawiana, martr.		8 5	3 52		1 41	3 17
23 Sobotu	†* Viktorije, knjezny		8 6	3 53		2 0	4 28

4. njebzelu adventa. Scj.: Jan prēduje potutu. Lut. 3, 1—6.

24 Njedzelu	Srjehorja, martr.		8 6	3 53		2 24	5 36
25 Pōndzelu	Boži djeń nar. Jēz.		8 6	3 54		2 58	6 42
26 Wutoru	Scjēwana, prēnj. mrt.		8 6	3 55		3 32	7 25
27 Srjedu	Jana, jap. martr.		8 7	3 55		4 18	8 40
28 Śtwórtk	Njewinow. dżeczatkow		8 7	3 56		5 13	9 27
29 Pjatt	† Domascha Kantuarenskoho		8 7	3 57		6 17	10 4
30 Sobotu	Sabina, biskopa		8 7	3 58		7 25	10 34

4. njebzela po ħodjoch. Scj.: Simeon a ħana wo Jēzusu rycžitej. Lut. 2, 33—40.

31 Njedzelu	Sylwestra I., bamža		8 7	3 59		8 34	10 58
-------------	---------------------	--	-----	------	--	------	-------

„Łak zbojowny njeje jadyn zbojowny, łaz ton, łiz ma Boha we wutrobje,” praji swjaty Anton z Padua.

- Germanki.**
2. Żitawa (fl.).
 4. Bistopich (fl.).
Żitawa (łón, fl., fl.).
Gashn (łón, fl., fl.).
 5. Minafak (fl.).
Bart (łane wiki).
 6. Mjeswacjidko (fl., l.m.)
 11. Dżęze (fl., fl.).
 12. Grabin (fl.).
 16. Wojerech (fl.).
 18. Muzafow (fl., fl.).
Kulow (fl., fl.).
Luboraz (fl.).
Gródk (fl.).
 19. Warščęz (fl., fl.).
 20. Kafech (fl., žita).
Kuland (fl.).
 21. Muzafow.

Mēfaczłowe pschēmēnjenja.

- ☾ Połedni bērtłk 5. dec. rano w 7 ħodj. 35 m.
- ☉ Młoby mēfaczł 12. dec. rano w 4 ħodj. 51 min.
- ☾ Prēni bērtłk 18. dec. wječ. w 9 ħodj. 31 m.
- ☽ Starj mēfaczł 26. dec. w nočy w 10 ħ. 24 m.

Mōżne twjedro.

December zapoczynje so ze žymu; wot 2. ħacj do 8. snęh; wot 9. ħacj do 15. žyma; wot 15. ħacj do 23. snęh, drubdy z deszczom namēščany. Wot 23. ħacj do łōnca frēnja žyma.

- Wopomnjenja ħōdne dnj.**
3. Zapoczatk adventa.
 12. Narodny djeń S. Młajkala Jana.
 - 20., 22., 23. Kwatember.
 31. Kralowka renta.

Chrkwinska protyka

serbskih wosadow w decembru.

1. We Radworju pjatkowna pobožnosć bratrstwa Jezusoweje smjertneje styšnosće.

3. Zapocžatk chrkwinskoho leta abo advent (pšchikhad). Na njedzelach a swjatyh dnjach adventa su ranshe kemshe kaž hewaf. Prěnju njedzeli adventa we Dreždjanach we dwórstej chrtwi serbske přėdowanjo. We Radworju a Kulowje mėsacžna njeđzela. We Radworju po nyschpornym přėdowanju wustajenjo božoho Czěła a mėsacžna pobožnosć bratrstwa Jezusoweje smjertneje styšnosće. We Kulowje dopođnja bože Czěło wustajene; popođnju přėdowanjo a wobkhad za bratrstwo swjatoho rozarija, dospođny wotpusť za bratrstwo škapulira.

4. a wšchitke druhe džělawe dni adventa su we Khróscžicach, Njebjelczicach, Radworju a Kulowje rano we 5 hodž., we Budyšcinje (němstej chrtwi), Kalbicach, Wotrowje, Klóschtyrje a Róženče rano we 6 hodž. „Zutnje.“ We Radworju wot džensa hač do Zutrow boža mšcha na džělawayh dnjach we 1/2 8 hodž.

8. Njemoblatowane podjeczjo swjateje Marije, pšchikazany swjaty džėn z nyschporom. We Budyšcinje (we serbskej chrtwi), Klóschtyrje, Róženče a Kulowje dospođny wotpusť. We Njebjelczicach dopođnja, we Wotrowje popođnju a na nyschporje bože Czěło wustajene. We Kulowje titularny swjėdžėn „swjatoho Marijnoho towarštwa Inježnow“ z dospođnym wotpusťkom za sobustawy.

9. We Róženče wječor po 5. hodž. wječorna pobožnosć k czěsći swjateje Marije.

15. We Radworju pjatkowna pobožnosć bratrstwa.

16. Wot džensa hač do 24. decembra we Radworju wšchėdnje po Zutnjach (tež njedzeli a swjaty džėn) bože Czěło wustajene a „Novena“ k czěsći džėwječj mėsacow macjerje božeje. — We Róženče wječor po 5. hodž. wječorna pobožnosć k czěsći swjateje Marije.

20. 22. a 23. póšt suchich dnjow.

21. Swjatoho Domascha, japoschtoła, swjaty džėn (we Budyšcinje na scěžowacu njedzeli pšchepoženy). We Klóschtyrje, Róženče a Kulowje nyschpor. We Kulowje dospođny japoschtołski wotpusť rozarija.

22. We Radworju pjatkowna pobožnosć bratrstwa.

23. We Róženče wječor po 5. hodž. wječorna pobožnosć k czěsći swjateje Marije.

24. Njedzela po suchich dnjach. We Radworju

rano swjatoczne wobzamknjenjo Noweny; na božej mšchi (w 6. hodž.) bože Czěło wustajene, po božej mšchi nowenske modlitwy a Te Deum. Popođnju po nyschporje wobkhad a bratrska pobožnosć pšchė wustajenym božim Czělom; zjewjenjo mjenow sobustawow bratrstwa, kotřiz su wot poslednich suchich dnjow sem wotemrjeli; dospođny wotpusť za sobustawy bratrstwa. — We Kalbicach do božeje mšchė wobkhad „po mowahch“. — We Khróscžicach bratrska pobožnosć. — We Kulowje po njedzelskim nyschporje nyschpor „po mowahch“ z wobkhadom na kėchow.

25. **Boži džėn naroda Jezusowoho;** pšchikazany swjaty džėn. W pođnoch prěnje bože služby. We Khróscžicach w 1/2 12 hodž. Matutin a Laudes, na to w 12. hodž. boža mšcha; druha boža mšcha w 6. hodž.; tšecža dopođnja w 9. hodž. z wustajenjom božoho Czěła, kəcónski nyschpor a přėdowanjo. — We Budyšcinje (we němstej chrtwi) w 3 hodž. Matutin a Laudes a prěnja boža mšcha. — We Njebjelczicach boža mšcha we 12., 6. a 9. hodž.; dopođnja bože Czěło wustajene, popođnju w 2. hodž. kəcónski nyschpor. — We Radworju w 12., 6. a 9. hodž. boža mšcha; dospođny wotpusť romskich stationow. — We Kalbicach w 12., 6. a 9. hodž. boža mšcha; dopođnja bože Czěło wustajene. — We Wotrowje we 12., 1/2 7. a 9. hodž. boža mšcha; dopođnja a popođnju bože Czěło wustajene. — We Klóschtyrje w 12. hodž. Matutin a boža mšcha z němskim přėdowanjom; na nyschporje serbske přėdowanjo. — We Róženče w 12., 6. a 9. hodž. boža mšcha. — We Kulowje w noč 12. hodž. Matutin a prěnja boža mšcha; druha w 5. hodž., tšecža w 9. hodž.; dospođny wotpusť škapulira.

26. **Swjatoho Šhrčžepana, prěnjoho martrarja,** pšchikazany swjaty džėn z nyschporom. Wo přėdowanju žohnowanjo žitow. We Kulowje pšchipođnju započatk swjecjenja domow.

27. **Swjatoho Jana, japoschtoła a scženika,** swjaty džėn. Wo přėdowanju požohnowanjo a wudželenjo wina swjatoho Jana. — We Klóschtyrje, Róženče a Kulowje nyschpor.

29. We Radworju pjatkowna pobožnosć bratrstwa Jezusoweje smjertneje styšnosće.

30. We Róženče popođnju po 5. hodž. wječorna pobožnosć k czěsći swjateje Marije.

31. We Wotrowje popođnju w 5. hodž. Te Deum k wobzamknjenju leta.

Wjeterchojo europjskich krajow.

1) **Anhalt:** 48,28 □ mil; 197,041 wobydleri; wójwoda Leopold, rodź. 1 okt. 1794. — 2) **Badenska:** 275,064 □ mil; 1,434,960 wobydł.; wulkowójwoda Wjedrich, rodź. 9. sept. 1826. — 3) **Bajerska:** 1381,55 □ mil; 4,824,421 wobydł.; kral Ludwil II., rodź. 25. aug. 1845. — 4) **Belgiska:** 534,93 □ mil; 4,984,451 wobydł.; kral Leopold II. rodź. 9. hapr. 1835. — 5) **Braunschweig:** 67,022 □ mil; 303,401 wobydł.; wójwoda Wilhelm, rodź. 25. hapr. 1806. — 6) **Bremen:** 4,676 □ mil; 109,772 wobydł.; swobodne město. — 7) **Chrěwinski stat:** 214,12 □ mil; 720,000 wob.; bamj Pius IX. (Jan hrabja Mastai Ferreti), rodź. 13. meje 1782; wuzwol. 16. jun. 1846. — Toho kraj je pschitomnje we ruch italskeho krala. — 8) **Gjorna Hora:** (Montenegro): 80,4 □ mil; 196,238 wobydł.; wjerch Mikławš I. Pétrowić, rodź. 1840. — 9) **Danska:** 696 □ mil; 1,717,802 wobydł.; (we kolonijach 4097,5 mil z 108,983 wobydł.); kral Křřtyan IX., rodź. 8 hapr. 1818. — 10) **Francózska:** 9,850,47 □ mil; 38,192,064 wobydł.; (w kolonijach 15,139,72 □ mil z 5,512,110 wob.); křžor Ludwil Napoleon III., rodź. 20. hapr. 1808. Tu křwila jatj. — 11) **Gričiska:** 910,28 □ mil; 1,348,522 wob.; kral Jurij I., rodź. 24. dec. 1845. — 12) **Hamburg:** 7,82 □ mil; 305,196 wobydł.; swobodne město. — 13) **Hesenska:** 139,25 □ mil; 823,138 wobydł.; wulkowójwoda Ludwil III., rodź. 9. jun. 1806. — 14) **Holland:** (Nizozemska): 596,40 □ m.; 3,592,416 wobyl.; **Lufsemburg:** 46,6 □ mil z 199,958 wobydł.; (w kolonijach 33,439,31 □ mil z 20,914,315 wobydł.); kral Wilhelm III. rodź. 18. febr. 1817. — 15) **Italska:** 5166,21 □ mil; 24,368,787 wobydł.; kral Wiktor Emanuel II., rodź. 14. mērc 1820. — 16) **Jendželjska:** 5762,35 □ mil; 30,157,473 wobydł.; (w kolonijach 246,468,24 □ mil z 207,406,356 wobydł.; kralowna Wiktoria I., rodź. 24. meje 1819. — 17) **Lichtenstein:** 2,9 □ mil. 7,994 wobydlerjow; wjerch Franc Jan II., rodź. 5. okt. 1840; 18) **Lippe-Deimold:** 26,6 □ mil; 111,352 wobydł.; wjerch Leopold, rodź. 1. sept. 1821. — 19) **Lippe-Schaumburg:** 8,05 □ mil; 31,186 wobydł.; wjerch Adelf, rodź. 1. aug. 1817 (fath). — 20) **Lübeck:** 5,05 □ mil. 48,538 wobydł.; swobodne město. — 21) **Meklenburg-Schwerin:** 244,12 □ mil; 560,618 wobyl.; wulkowójwoda Wjedrich Franc II., rodź. 28. febr. 1823. — 22) **Meklenburg-Strelitz:** 49,49 □ mil; 28,770 wobydł.; wulkowójwoda Wjedrich Wilhelm, rodź. 17. okt. 1819. — 23) **Oldenburg:** 116,22 □ mil; 315,622 wobydł.; wulkowójwoda Pētr, rodź. 8. jul. 1827. — 24) **Portugalska:** 1716,49 □ mil; 3,986,558 wobydł.; (na kupach a w kolonijach 34,888,94 □ mil z 11,244,149 wobydł.); kral Ludwil Filip, rodź. 13. okt. 1838. (fath.) 25) **Pruska:** 6387,632 □ mil; 24,059,543 wobydł.; kral Wilhelm I., rodź. 22. mērc 1797. — 26) **Rakuska:**

cislejthanska: 5452,53 □ mil z 20,420,041 wobydł.; tranlejthanska 5,853,33 □ mil z 15,523,551 wobydł.; (Stemjanow je w chtëj Rakuskej znajmjejša 16,212,168.) — křžor a kral Franc Józef I., rodź. 18. aug. 1830. 27) **Reuß-Greiz:** 4,99 □ mil; 43,889 wobydł.; wjerch Heinrich XXI., rodź. 28. mērc 1846. — 28) **Reuß-Schleiz:** 15,06 □ mil; 88,097 wob.; wjerch Heinrich XIV., rodź. 18. meje 1832. — 29) **Rumunska:** Moldawa: 867 □ mil; 1,463,927 wobydł.; Walachia: 1330 □ mil; 2,400,921 wobydł.; wjerch Korla I., rodź. 28. hapr. 1839. 30) **Ruska:** 99,185,73 □ mil; 68,411,540 wobydł.; (w Asii 280,779,37 □ mil; 9,133,230 wob.); křžor Aleksander II., rodź. 29. hapr. 1818. — 31) **Salska:** 271,33 □ mil; 2,433,400 wob.; (z tutych je 51,470 Serbow.) kral Jan, rodź. 12. dec. 1801, woženj. 21. nov. 1822 z Amaliu, dźowku bayerskeho krala Maxa Józefa, rodź. 13. nov. 1801; na trón pschischof 9. aug. 1854. — Kronprync Albert, rodź. 23. hapr. 1828, woženj. 18. jun. 1853 z Karolu wot Wasa, rodź. aug. 1833. — Pyncesna Hiljbjeta, rodź. 4. febr. 1830, wudota wójwodže Ferdinandej wot Genua. — Prync Jurij, rodź. 8. aug. 1833, woženj. 11. meje 1859 z Hanu Mariju, setru portugalskeho krala Ludwika, rodź. 21. jul. 1843; jeju dźěći su: Mathilda, rodź. 19. mērc 1863; Wjedrich, rodź. 25. meje 1865; Marija, rodź. 31. meje 1867; Jan Jurij, rodź. 10. jul. 1869; Max, rodź. 17. nov. 1870. — 32) **Sachsen-Altenburg:** 24 □ mil; 141,426 wob.; wójwoda Ernst, rodź. 16. sept. 1826 — 33) **Sachsen-Koburg-Gotha:** 35,73 □ mil; 168,735 wob.; wójwoda Ernst II., rodź. 21. jun. 1818. — 34) **Sachsen-Meiningen:** 44,97 □ mil; 180,335 wob.; wójwoda Jurij II., rodź. 2. hapr. 1820. — 35) **Sachsen-Weimar-Eisenach:** 66,03 □ mil; 283,044 wob.; wulkowójwoda Korla Aleksander, rodź. 24. jan. 1818. — 36) **Serbiska:** 791 □ mil; 1,222,000 wob.; wjerch Milan IV. Obrenowić, rodź. 4. aug. 1852. — 37) **Španiska:** 9200,4 □ mil; 16,302,625 wobydł.; (w kolonijach 7,762,73 □ mil; 6,363,297 wob.); — 38) **Šwajcarska:** 739,51 □ mil; 2,510,494 wob.; republika — 39) **Šwarzburg-Rudolstadt:** 17,88 □ mil; 75,074 wob.; wjerch Jurij, rodź. 23. nov. 1838. — 40) **Šwarzburg-Sondershausen:** 15,03 □ mil; 67,500 wob.; wjerch Günther Wjedrich Korla II., rodź. 24. sept. 1801. — 41) **Šwejdowska:** (z Norwegskej): 13,825,02 □ mil; 5,897,159 wob.; kral Korla XV., rodź. 3. meje 1823. — 42) **Turkowska:** 6302,5 □ mil; 10,510,000 wob.; (w Asii 31,632 □ mil; 16,460,000 wob.); sultan Abdul Aziz, rodź. 9. febr. 1838. 43) **Waldef:** 20,88 □ mil; 56,805 wob.; wjerch Jurij V., rodź. 14. jan. 1831. — 44) **Württembergska:** 354,25 □ mil; 1,778,479 wob.; kral Korla I., rodź. 6. mērc 1823.

Rhoſtani pſchefečeharjo bamžow.

Ĥdyž je Jezus Ĥrystus swoju cyrkej na zemi založil, je ju založil za wſchitte čaſt hačo widžowne towarſtwo. Tule cyrkej je wón twaril na ſwojich wuzwolonych japoſchtow a jich ſčžehowarjom — biſkopow. Ĥdyž je wón we njebeſach njewidžowny wjerch a hlowa tuteje cyrkwje, dawa ſo na zemi zaſtupowadž pſchez widžownoho wjebdžiczerja, kotrohož trón dyrbi fruty byčž do wječnoſcje (1 Ĥron. 17, 4.). Ĥwjaty Pětr beſche přeni wobſedžer tutoho tróna a po nim ſebža na ſtole ſwjatoho Pětra romſch biſkopowje abo bamžowje z tynſamym prawom, z tejsamej mocu, kotraž beſche Pětrej wot Jezusa podata.

We ſtawiznach cyrkwje njenamaſamy žadny ſtothyl, Ĥdyž by Jezusowa cyrkej te abo druge pſchefečehanja a pſchecijownoſcje pſchecžerpjeć njeměla. Pſchez čerpenja a pſchefečehanja wjedže ju Jezus k dohycju. Z tajſimi pſchefečehanjemi ſu potrjeheni nic jeno wěriwi, ale najbóle tež wjedžiczerjo a paſtryjo tych ſamych a prjedy wſchittich romſch biſkopowje. Napschecžo nim, hačo najwchſchim paſtryjam zjenocžerja wſchitcy njepschecželowje cyrkwje ſwoje chyte moch. Ale wſchitcy bamžowje, kotřiž ſu pſchefečehanjio čžerpjeli, móžachu prajicž: „Pſchefečehanjio čžerpimy, ale njejsmy wopuſchženi.“ (2 Kor. 4, 9.) Tule bližkoſčž Jezusowa wopokazuje ſo pſchez to, zo jich pał wumoža z rukow njepschecželow, pał kručje khoſta tych, kotřiž ſebi zwažili ſu, pſchefečehaçž knejzowoho žalbowanoho.

Ĥwětny wjerch njeda ſwojoho poſlanca pohanicžž, a Jezus, kral wſchittich kralow, bjerje ſo po ſwojim naměſtniku a zaſtupniku ze wſchohomócněj ruku horje. Ĥtawizny cyrkwje to dopokazuja: bože khoſtanjio je potrjehiło tych, kotřiž ſu ſo napschecžo bamžam zběhali a jich prawa wobſchłobželi. We ſčžehowachym naſpomnju čžasne khoſtanjio jeno někotrych tajſich, kotřiž ſu pſchez kſchiwdu napschecžo bamžam hněw boži na ſo hromadžili.

Surowy kžžžor **Nero**, kotryž wot lěta 54 hačž do 68 po Ĥrystuſowym narodžje we romſkich krajach knejžesche, pſchefečehaſche wot lěta 64 cyrkej a daſche přenjoſo bamža, japoſchtola ſwjatoho Pětra, do jaſtwa ſadžicžž, ſchwifacžž a k kſchžžowanju wotſubžicžž, ſchtož bu tež 29. junija 67 dokonjane.) To beſche přeni trónowaný pſchefečehar Jezusowoho naměſtnika, dyrbjesche pał tež přeni ſwoju zloſčž droho płačžicžž.

1) Pſchir. Žiwj. Ĥwjatyč, ſtr. 97.

Romſke wójſka, kotrež we Gallii ſtojachy, pozběhnychu ſo napschecžo Neronomowu knejſtwu a čžehnyechy ze ſwojim wjednikom na Rom. Pſchi bliženjur wójſka naſta we Romie zběžt a wſchnoſcž a wojacy ſo zběžtarjam pſchžžamtnychy. Nero wotcucži a phtny, zo je hrodowſka ſtraža joſo wopuſchžčila. Naſtrožany wuſkocži z loža a wolaſche ſwojich pſchecželow, ale žadny k njomu njepschžžinžže. Poſny ſtrača wuběža na haſu, ale ničtó joſo do ſwojoho domu njewža. Tał bežesche k rěčy Tibrje, zo by ſo tepil, ale bojesche ſo ſmjercže. Ĥchysche ſo zaſkocž dacž, ale ničtó to ſčžžiničž njehaſche. Ĥchysche ſo z jědom zawdacž, kiž mějesche pſchecy pſchi ſebi, ale beſche jón žhubil. Ĥkónčžnje ſo Ĥaon nad nim ſmili, kotromuž beſche něhdy ſwobodu dał. Tón jomu hoſpodu na ſwojim kuble lubjesche. Do ſchpatneje draſty pſchewoblecženy ze zaſchtytm woblicžžom jehaſche w nočy na kublo. Tſchepotaſche na wſchěch ſtawach z bojocžju, zo móhl joſo něchto ſpóznacž. Wchſki pſchſchachu jomu konja. Ĥdyž nimo wojerſkoho lěhwa jehaſche, kſchſchesche ſwoje mjeno wuprajecžž a wojacy na njoho ſwarjachy. Poł mordwy pſchžžinžže na kublo. Ĥkradžu zalže tam a khowaſche ſo we čžěmnyh kucže.

Wſchnoſcžž we Romje wupraji joſo wotſadženjo wot knejženja a zaſudži joſo, zo dyrbi byčž do ſmjercže ſchwikaný. Ĥdyž Nero to žhoni, žalocžesche jara a ſphtowaſche ſo moricžž. Ĥkónčžnie bechu za joſo ſlědom pſchſchli a džžechy joſo popadnyčž. Ĥdyž ſo dworej bližachu, hrabny Nero mjecžil a ſtaji ſebi na wutrobu. Ĥkžžownik Ĥpaſrodit pomhaſche jomu mjecžil do wutrobny ſtorčžicžž. To ſta ſo 11. junija 68.

Domitian, kiž beſche wot lěta 81 hačž do 96 kžžžor, daſche bamža, ſwjatoho Anakleta moricžž¹⁾ a joſo naſtupnika, ſwjatoho Klimanta I. do jaſtwa ſadžicžž²⁾. Rhoſtanjio doſčžahny ſurowca bōržy. Tſchepotaſche pſchecy wo ſwoje žiwjenjo. Joſo mandželſka daſche joſo we lěčže 96 pſchez wojerſkich kſžžownikow zaſkocžž, dokelž beſche jej za žiwjenjom ſchoł. Po joſo ſmjercži buchu joſo wobrazy zničžene, joſo mjeno ze žjawných napſmow wuſchmōrane, a wſchitte joſo wuſkazy zacžžſnjene.

Kžžžor **Trajan** (wot lěta 98 hačž do 117) wuhna bamža Klimanta I. do cuzbnſtwa do Ĥerſo-

1) Pſchir. Žiwj. Ĥwjatyč, ſtr. 134.

2) Pſchir. Žiwj. Ĥwjatyč, ſtr. 138.

nefa a dasche joho tam do morja czisnocy 1), bamža swjatoho Ewarista dasche moricy 2) a joho naslédnika swjatoho Aleksandra do jastwa sabjicy 3). Tola, mjez tym zo na wojnskim czahu we Afii pschegywasche, bu z jedom zawdathy.

Rhëzor **Sadrian** (wot 117 hacž 138) dopuschedzi spaljenje bamža swjatoho Aleksandra 4) a morjenje bamža swjatoho Sifsta 5) a swjatoho Telesfora 6). Czežka choroscy joho napadny a wódnica joho czwilowasche. Lekarstwa jomu niczo njepomhachu. Zapadnywshi do zadwelowanja chychsche so z jedom abo z mjeczom moricy dacž, ale nichto njeczinjesche jomu po woli. Wodnjo a w noch žaloscsjesche, zo smjercz psched nim czeta. Žebjesche a pijesche wscho možne do so, sčtož joho k smjerczi pschmwjebze.

Markus Aurelius, wot 161 hacž 180 rhëzor, liž bescche morjenje swjateju bamžow Aniceta 7) a Sotera 8) dowolil, wuzwoli sebi smjercz psched hlób.

Septimius Severus, rhëzor wot lëta 193 hacž 211, bescche we lëcže 202 stoncowanjo bamža, swjatoho Viktora 9) pschilazal, zapadny do wschelatoho njezboža. Joho syn Antonius Karakalla dzescche. jomu za žiwjenjom a chychsche joho z mjeczom zaklocž, na czimž pał bu zadžewany. Psched to poba so do zrudobhy a styska a wumrije 4. februara 211 we czežlich mhsłach.

Helioabal (wot 218 hacž 222 rhëzor), zawinowa morjenje bamža swjatoho Zefrina 10) we lëcže 219. — Sam bu we lëcže 222 stoncowanhy.

Maksimin, wot 235 hacž 238 rhëzor, bescche wina na smjerczi bamža swjatoho Anthera 11). Napschedzo tutomu rhëžorej stanhy chlyh italski kraj. Pschi wudobhwanju mësťa Akwileja bu wot swojich wojatow morjenhy.

Rhëzor **Decius**, liž wot 249 hacž 251 knježesche, dasche kschescjanow k pohaniskim woporam moco- wacz a bamža, swjatohe Fabiana 12) stoncowacz. We wojnje napschedzo Gotham bu we Thracii žbity a joho wojško rozehnate. We cžekanju zajecha do tymjescheja a namala tam 27. oktobra 251 zrudnu smjercz. Joho cželo wosta bjez pohrjeba.

Rhëzor **Gallus** (wot 251 hacž 253) wuhna bamža, swjatoho Kornelia do cuzbhy, dasche joho pozdžischo schwikacz a jomu hlówu wotrubacz 13). Tež bamža swjatoho Lucia wotehna z Roma a dasche jomu hlówu wotcjecz 14). We tymsamym lëcže padny pola Interamne (Terni) we bitwje napschedzo Emilia- nej, kotryž bescche so z dzelom wojatow napschedzo njomu zbehnył.

Rhëzor **Valerian** (wot 253 hacž 260) wuhna bamža, swjatoho Šhecžepana I. z mësťa a dasche jomu hlówu wotrubacz 15); runje tał scžini bamžej, swjatomu Sifstej II. 16) Czežch dhyrbjesche za svoje žlósce cjerpicz. Žhubi jenu krajinu po druhej a bu wot persifskoho krala Sapora I. popadnjenhy. Tomu dhyrbjesche najnižsche službhy czinicz: dohcžet na joho khibjet stupasche, hdyž chychsche so do woza abo na konja synchž. Šydom lët trajesche tele wonjeczesczowanjo. Stoncžnje dasche jomu Sapor žiwomu kožu zdrecž a joho we feli wuwalecz; we sarowchch boloscjach wumrije. Roža bu we persifskim templu k han- bje romskoho mjena wupowsnjena.

Rhëzor **Aurelian** (wot 270 hacž 275) bescche pschedscžehanjo kschescjanow porucžil, we kotrymž bu bamž, swjath Feliks morjenhy 17). Tónle rhëzor bu we wojnje napschedzo Persam wot swojich služownikow stoncowanhy.

Maksimian Serwulius, wot lëta 286 hacž 305 rhëzor, pschihotowasche bamžomaj, swjatomu Ra- jej 18) a Marcellinej 19) pschedžiwnoscsje a cjerpenja, a bescche surowhy napschedzo kschescjanam. Šwojoho

1) Pschir. Žiwj. Šwjatych, str. 140.

2) Pschir. Žiwj. Šwjatych, str. 148.

3) Pschir. Žiwj. Šwjatych, str. 151.

4) Pschir. Žiwj. Šwjatych, str. 161.

5) Pschir. Žiwj. Šwjatych, str. 186.

6) Pschir. Žiwj. Šwjatych, str. 187.

7) Pschir. Žiwj. Šwjatych, str. 205.

8) Pschir. Žiwj. Šwjatych, str. 208.

1) Pschir. Žiwj. Šwjatych, str. 217.

2) Pschir. Žiwj. Šwjatych, str. 235.

3) Pschir. Žiwj. Šwjatych, str. 235 a 236.

4) Pschir. Žiwj. Šwjatych, str. 242.

5) Pschir. Žiwj. Šwjatych, str. 243.

6) Pschir. Žiwj. Šwjatych, str. 268.

7) Pschir. Žiwj. Šwjatych, str. 291.

8) Pschir. Žiwj. Šwjatych, str. 351.

flutla pať so wjeselicz njemōžesche. Stajnje bojesche so njeswěry swojoho wōjffa. Skōncznje dyrbjesche so 1. meje 305 we Mailandze knjeistwa wotrjec. Dofelź bēšche to njerady czinik, spytowasche tsi krocź, knjeistwo zasť na so ztorhncź. Chęchsche swojoho syna wot knjeistwa wotsadzicz, ale to so jomu nje poradzi. We Gallii czinjēsche swojomu pschihodnomu synej škodu; ale dofelź joho wojach wopuschcźichu, częknj do Arelata (Arles). Tam bu wot Konstantina jaty. Hdyź nětko z nowa za knjeistwom slēbzjesche, bu joho czinjenje znate. Z bojoseje psched hrozachm khostanjom so we lēcze 310 sam zadaji.

Maksentius, Maksimianowy syn, kěžorjesche wot lēta 305 hać do 312. Tutōn zakhadjesche hanibnje z bamžom swjatym Marcellom¹⁾ a wotsubdzi joho ł wothladanju krajnoho stotu, kotryž bēšche do chyrkwje zestajecź dak. Bamža, swjatoho Eusebia wotehna do cuzbħ²⁾. Tutōn surowe bu wot Konstantina 28. oktobra 312 njedaloto Roma zbitħ. Hdyź z wojakami cęłasche, złama so mōst rēki Tibrħ a Maksentius namaka smjercz we wodze.

Kěžor Konstantius (wot 337—361) dasche bamža Liberia³⁾ we lēcze 355 we Romje w noch napadncź a do Mailanda a na to do Berda we Thracii wotwjescź. Tsi lēta dzerjesche joho tam jatoho a hrozjesche jomu ze smjerczu. Pschecziwo tutomu kěžorej pozbēhntħ so Julian a cęhnjēsche z wōjffom na njoho. We tutej nuzħ dyrbjesche sebi wot swojich dwōrnikow wschitko lubicz dacź a wumrije njenadzich we lēcze 361.

Ursinus (Ursicinus) bēšche so na to rozhnēwał, zo bēšche 24. septembra 366 Damasus I., a nic wōn za bamža wuzwolentħ. Tohodla schęzumasche wōn lub a dzerjesche napscheczo bamžej zhromadziznu we liberianskej basilich a dasche so pschēz tiburstoho biskopa Pawōła za biskopa wuswjećicz a so za bamža stajicz. Romsti bohōt Juventius wuhna joho a joho pschiwisnikow z Roma. Hdyź bēšche kěžor Valentinian we septembru 367 zasť dowolik, zo smē so do Roma wrōcicz, pocza z nowa rozkory zapletowacź a bu tohodla we novembru z Roma wuhnatħ a do Gallicje zahnatħ a wumrije we cuzbje.

Wuzwolenjo bamža swjatoho Bonifacia I.¹⁾ (29. decembra 418) njechasche so tšjom biskopam a někotrym swētnym ludžom spodobacź. Wuzwolichu sebi częsczelakomoho arc diakona **Gulalia** za bamža. Tutōn njechasche so wustajenjam biskopskeje zhromadzizny podwolicz. Tohodla bu wotsudjentħ a z Roma wotehnatħ.

Wosobny Romjan **Basus** ryczesche hrozne kěž na bamža, swjatoho Sifsta III.²⁾ (432—44). Po pschepytanju naležnosće bu Basus pschēz kěžora wotsudjentħ a z chyrwinjskeje zhromadzizny wuzamknjentħ. Bōrzh na to pschēthwata joho smjercz.

Diofkor, patriarcha we Alessandrii, zakitasche Eutychowe bħudy a bēšche we lēcze 449 bjez bamžoweje dowolnosće pschēshħda na zhromadziznje biskopow we Efesu. Biskopow chęchsche z hrubej mocu ł podpisanju bħudarstich wustajenjow mocowacź. Hdyź bamžowħ wotpostanc tomu napscheczo stupasche, bu do jastwa sadjentħ. Diofkor zwaji sebi, bamža Leona I. (440—461) za z chyrkwje wuzamknjenoho wuprajicz. Diofkor bu we tšczim posebjenju Chalcedonskoho koncila (13. oktobra 451) surjentħ, ze swojoho zastojnstwa wotsadjentħ, z chyrwinstoho zhromadzēnstwa wustorczentħ a do Gangres we Waslogonii do wuhnanstwa pōstanh, hdyž we lēcze 454 bjez poluty a nakazanja wumrije.

Theodorich, wot 448 kral naranšchich Gothow, chęchsche bamža Symmacho (498—514) subdicz dacź a dasche bamža Jana I. (523—526) popadncź a we Ravennje do jastwa sadicz, hdyž tutōn 17. meje 526 we nuzħ wumrije. Napscheczo Theodorichej cęhnjēsche kěžorowy wojeřski wjednik Belisar a pschewiny joho wōjffo a dasche joho ł smjerczi wotsudicz. Tsi mēšach po bamžowej smjerczi zapadntħ Theodorich do cęžkich myšlow a wumrije we wulkim njepojoju.

Belisar, wojeřski wjedniczē kěžora Justiniana I., dasche so wot kěžorki Theodery ł wotehnaczu bamža Silveria (536—540) trjebacź. Tutōn wjednik drje sebi najprjedħ njewēřjesche, jeje žabosć dopjelnicz, ale skōncznje prajēsche: „Kěžorka porucza a ja dyrbjū postuchacź. Zahubjenje Silveria njemōže na mnje padncź. Wona njech to na sudntħ džen zamkowi.“ Tak dħa pocza Belisar bamža wabicz, zo dħrbi kěžor-

1) Pschir. Žiwj. Swjatyč, str. 376.

2) Pschir. Žiwj. Swjatyč, str. 377.

3) Pschir. Žiwj. Swjatyč, str. 412.

1) Pschir. Žiwj. Swjatyč, str. 489.

2) Pschir. Žiwj. Swjatyč, str. 491.

chcu žabosć w nastupajuju błudnistich biskopow dopjel-
nicz. Hdyž to njehašče a njemóžesche, bu jaty, bam-
žowsku draštu wusleczeny, a napscheczo njomu 22.
novembra 537 Wigilius za bamža stajeny. Silverius
bu do Patora we Lycii wotehnaty. Hdyž běšče
křěžor Justinian to zhonil a pschepytał, poruczi, zo
smě bamž so do Roma wrócić. Ale Silverius bu
duch na puczu popadnjeny a na kupu Palmaria wot-
wjedzeny; ale tam wošta jeno krotki čas; pschetož
Belisarowa žona Antonina dasche joho 20. junija 538
strabnje skoncowacj. — A kak je so Belisarej wjedło?
Padny pola křěžora do njehnady, a bu we lécze
564 do jastwa sadzeny, hdyž dyrbjesche sydom mēsa-
cow wostacj. Jakmožnu hladajo wumrje we lécze 565.

Lambert, wojwoda wot Spoleto, pschescje-
hašče bamža Jana III. (570—573), kotryž dyrbjesche
pschob nim do Francósteje cjełnycj. Lambert zhubi
swoje wojwodstwo a dyrbjesche cjełacj.

Křěžor **Konstans II.** (642—668) wutchaše
swoje zloby na bamžu Měrczinje I. (649—655),
dofelž tutón křěžorej we wschitkim po woli njeczinjesche.
Pičez ravennského bohota dasche joho we lateranskej
cyrkwi na božich službach napadnycj a we lódzi na
kupu Rakos wotwjescj. Khorowaty bamž wošta tam
lěto jaty a dyrbjesche trabanjo a wšelaku pscheczi-
nosć njescj. Potom bu do Konstantinopla pschijew-
dzeny, a z rjeczazami zwjazany wot lubu hanjeny a
wot sudnika k sudnikaj wleczeny, a do jastwa sadzeny,
hdyž hčob, zyma, rjeczazy na njoho cžakachu. Z
jastwa wumjedzeny bu do Chersonesa zahnaty, hdyž
joho 16. septembra 655 khoroscje, trabanjo a bēda
morichu. — Křěžor Konstans pak zhubi pokoj a nje-
namaka žanoho mēra ani doma ani wonka a we lécze
668 bu we Syrakusach wot swojoho komornika we
kupjeli morjenty.

Křěžor **Justinian II.** (685—694 a 705—711)
běšče niepscheczel bamža Sergia I. (687—701), a
póska swojoho bohota Theofylakta napscheczo bamžej
Janej VI. (701—705). Ale sam dyrbjesche za to
czerpjecj: lud so napscheczo njomu zběhny, wotrěza
jomu nos, wotsadji joho a póska joho we lécze 694
do wuhnanstwa. Hdyž běšče pozdžišcho zasy k knjej-
stwu pschischoł a schěcž lět knježit, bu we lécze 711
wotprawjeny.

Desiderius, wot 756—773 kral Longobardow,
wojowasche napscheczo bamžej Pawolej I. (757—767)
a napscheczo Adrianej I. (772—795) a chchšče
joho pod swoju mēc pschijescj. Ale Korla Wulki
pschewiny Desideria, popadny a wotsadji joho a póska
joho do klóschtyra Korwei, hdyž dyrbjesche hačž do
smjercje wostacj.

Napscheczo bamžej Leonej III. (795—816) zběhny
so něščto longobardisych zmyslenych ludzi. Napadnyču
bamža pschi processionje, wleczechu joho do domu a
chychu jomu woczi wufalacj a jazhł wotrězacj. Ale
jich hěłsti skutk so jim jeno zdžela porabzi; pschetož
pscheczelnje zmysleny lud wutorhny joho z jich rukow
a Leo cžekny pschěz Alpy k Korlej Wulkomu do Pader-
borna. Joho pschescječharjo buču k smjerczi wot-
subzeni, ale Leo wuprosh jim pohnadzenjo.

Marozia, djowka zleje Theodory a žona hra-
bje Albericha wot Tuscije (Etrurije) we srjedznej Ita-
lii, běšče knjeistwo we Romje na so storhnyla a dasche
bamža Jana IX. (914—928) do jastwa sadzicj a z
nim tał žě zahhadzecz, zo bóržy na to wumrje.
Skóncznje bu pak sama wot swojoho syna Adalberta
do jastwa sadžena a wumrje tam.

Hrabja **Notfried** z Kampanije zaplecze we
Romje zběžł napscheczo bamžej Janej XIII. (965—
972), sadzi joho do jastwa a wotehna joho do cuzb-
nistwa do Kapua, z wotfelž možesche so bamž hafla
we lécze 966 zasy wrócić, hdyž bēchu Notfrieda morili.

Konsul **Krescentius** započza we Romje zběžł
napscheczo bamžej Benediktej VI. (972—974).
Bamž bu jaty a do jastwa sadzeny a tam we juliju
974 skoncowany. Prjedy hižon běšče kardinala
Franfo pod mjenom Bonifacius VII. na bamžow-
ski stoł sadžil; ale tón běšče tał hidzeny, zo dyrbjesche
hižon za mēfac cžeknycj a bu wot Benediktowoho
scžehowarja z cyrkwinského zienoczenstwa wuzamfnjeny.
Hdyž běšče rjad zasy scžinjeny, dósta Krescentius
pohnadzenjo. Zola pod scžehowacym bamžom Greho-
rjom V. (996—999) zběhny so Krescentius znoma
napscheczo bamžej, kotryž dyrbjesche cjełnycj. Na
joho město stajiču zběžarjo arcibiskopa **Filagatha**
pod mjenom Jan XVII. za bamža. Zola prawy
bamž Grehoi namaka pola němského křěžora Ottona III.
pomoc, kotryž joho we februarje 998 zasy do Roma

pschwiwedze. Njemste wójfko popadny Filagatha na cjełanju a wutala jomu woczi. Pschez cyrkwinfsku zhromadżignu bu jomu mješništa dostojnosć wzata. Frescentiej bu na kježorowu porucznosć hlowa wotrubana, a dwanaczo z joho towaršchow buchu zwobwěšeni.

Kježor Hendrich IV. (1056—1106), jedyn z najnjelshmanišch knjezerjow, sapašce hněw napscheczo bamžej Grehorjeje VII. (1073—1085), dokelž tutón joho njesprawnosćam napscheczo ludam a wěrcam z měrom njespchiladowašce. Hendrich bamža hanjesce a ze žlym wobryczenjom wobstorżowašce a wupraji joho za wotfabzenoho. Z cyrkwinfskim wuzamkom (excommunicatio) pokhostany, cžinjescce Hendrich we januarje 1077 tajnišku pokutu. Ale boržy na to zapocza nowe njescheczelstwo napscheczo bamžej: cžehnjescce z wójfkom do Italije, wuboby Rom a zawrje bamža do jandželofkoho hrobu. Ale normanski wójwoda Robert Guiskard z Apulije wumoži bamža z rukow joho njescheczelow a dašce jomu wuczel we Salerno, hbjěž Grehor 25. meje 1085 wumrje.

Kunje tak zabjeržescce so Hendrich IV. njescheczelšcy napscheczo bamžej Wikto re j III. (1086—1087). Tež bamž Hórb an II. (1088—1099) dyrhbjesce wjacj krocž pschod Hendrichom z Roma cžefacž.

Hendricha IV. doščahny stónožnje cžěžka tyschnosć: joho syn Konrad zběhny so napscheczo njomu. Njemšcy stawowje wuzwolichu joho syna Hendricha V. za kježora a nastu wójna mjez nanom a synom. Hendrich IV. bu pschewinjeny a dyrhbjesce so knjejštwu wotrjec a bu hafo njescheczel kraja dżeržany. Cžehnjwšchi poba so do Rělna, a potom do Pittticha, hbjěž we najwjetschim hubienstwoje wumrje. Dokelž běšce njespolutny a we cyrkwinfskim wuzamku wumrjel, wosta joho cžěko dolhe lěta bjez cžestnoho pohrjeba.

Kježor Hendrich V. (1106—1125) njeběšce ze schloby swojoho nana mudrosć nawuknył. We lěcže 1110 cžehnjescce z wójfkom na bamža Paschala II. (1099—1118), popadny joho a hrožescce jomu z pschecžiwosćjemi. We lěcže 1116 cžehnjescce zasty na bamža, kotrhž pschod nim do Beneventa cžekny, hbjěž bu wot Normannow zafitany.

Bamža Gelasia II. (1118—1119) wuhna tónšamy kježor z Roma. Bamž cžekny do Francóžštej, hbjěž 29. januara 1119 we klóštrje Klugny wumrje. Hendrich V. běšce nježbožowny we wójnje,

joho syn wumrje pschěz mór; wón sam wumrje bjez herbow hafo posleđni swojoho splahu.

Arnold z Brescije běšce mnich, a swojoho frutoho žiwjenja dla znaty. Tón schcžuwawšce lud napscheczo duchownej a swětnej wšchnosćj. Za to bu z cyrkwinfskoho zwjazka wuzamknjeny. We lěcže 1144 pschidnje do Roma a zahorjesce lud za republiku a namjedowašce zběžt napscheczo bamžej Luciej II. (1144—1145), kotrhž bu z kamjenjom zaraženy (25. februara 1145). Cžěžowar Eugen III. (1145—1153) dyrhbjesce pschod Arnoldom z Roma cžeknyč a pschebhwawšce we Biterbo. Hbjěž běšce so někajte wujednanjo ze zběžkarjemi dołonjalo, wróczi so Eugen do Roma, ale mēr dołho njetrajescce. Arnold wotehna Eugena z Roma, kotrhž we Francóžštej wuczel namaka. We lěcže 1148 wróczi so zasty do Italije, ale halle we lěcže 1152 móžescce z pomocu Normannow zasty do Roma stupicž, hbjěž boržy na to (8. julija 1153) wumrje. Arnold pokracžowašce we swojim zběžkarštwje tež napscheczo bamžej Hadrianeje IV. (1154—1159). Bamž zběhny we Romje wšče bože słužby, zo by lud k poslušnosćj pschwiwedł. Arnold dyrhbjesce cžeknyč a pschidnje na hrob kampanfskoho zemjana. Kježor Bjedrich I. mowawšce tutoho zemjana k wotbacžu Arnolda. Arnold bu we lěcže 1155 wobwěšeny, joho cžěko spalene a joho popjel do Tibrj zmetany.

Njemški kježor **Bjedrich I.** (Barbarossa, 1152—1190) dašce we Romje napscheczo bamžej Aleksandra III. (1159—1181) napschecžnych bamžow stajicž, najprjedy Wikto ra IV., potom (1164) Paschala III. a (1168) Kaliksta III. Bamž dyrhbjesce z dobom we spocžatku do Francóžšteje cžeknyč, z wotelž móžescce so halle we lěcže 1164 zasty wrócicž. Ale Bjedrich joho zasty z Roma wuhna. Hbjěž běšce Bjedrich we bitwje pola Legnano (29. meje 1176) žbity, wujedna so zasty z bamžom, a wróczi cyrkwinfskomu krajeje, schtož běšce tam zebrał.

Na schžiznym cžahu do Palestiny tepi so Bjedrich we syriskej rěč Radifadnus (Selef), 10. junija 1190.

Kježor Bjedrich II. (1215—1250) njeđeržescce swoje slubjenja, kotrež běšce bamžej dał, ale wojo wawšce stajnje napscheczo wěrczej cyrkweje, napscheczo kotromuž běšce pošny hidjenja a žłoscje. Hižon bamža Honoria III. (1216—1227) běšce wšchelako we joho

prawach pschilstrótczował. **Bamżej** Grehorzej IX. (1227—1241) wza Bjedrich někotre krajiny a czech-njesche na Rom. Bu drje pschiměr sczinjeny, ale thěžor podpjerasche strabžu we Romje zběžkarstwo napschecžo bamzej. Skónčnje woblehny joho we Romje. Mjěz tym (21. augusta 1241) wumrje Grehor. Zoho scžehował Innocenc IV. (1243—1254) njemějesche pschod Bjedrichom žanoho měra, ale dyrhjesche pschod nim do Genuy a na to do Lyonu czechnyč, z motkelž móžesche so halle po Bjedrichowej smjerczi zasy do Roma wrócizč.

Němste wójska pod wjebzenjom joho syna Hendricha zběhnychu so w lěcze 1235 napschecžo njomu. Na chrtwinstej zhromadžujuje we Lyonje (14. julija 1245) bu wuprajene, zo wón a joho potomnikowje hačo rodženi njepschecželowje cyrkwie dyrhja na wěcžne wot knježenja wuzamknjeni bječ. Zoho syn bu wot Mailandžanow jaty a hačž do swojeje smjercze 22 lět we jastwje djeržant. Po njezbožownych bitwach we Italii chychche joho najbližšy rabnik Pětr de Vineis z jedom zamdacž a Bjedrich wumrje 12. decembra 1250 we Florentinje, z cyrkwie wuzamknjeny, dokelž swoje naczinjene wobščofodženja narunacž njechafche.

Manfred, njemandželski syn thěžora Bjedricha II., běsche njepschecžel cyrkwie, a wotdoby bamzej Aleksandrej IV. (1254—1261) bžěl chrtwinstoho kraja, dasche bamža z Roma wotehnacž, kotryž do Witerbo cžetny. Napschecžo bamzej Górbanej IV. (1261—1264) wosta njepschecželšy zmyšleny a wotdjeržowafche bamža Klimanta IV. (1265—1268) wot Roma.

We bitwje pola Beneventa napschecžo sicilskomu fralej Korli wot Anjou wopuschčichu joho Italsch, bu zbity a žhaby 26. februara 1266 swoje žiwjenjo.

Francóžski kral **Filip IV.** (Mjant, 1285—1314) dasche pisma bamža Bonifacia VIII. (1294—1303) spalicž, wotehna bamžowoho póslanca ze swojoho dwora pišafche bamzej hanjace pismo, rozchěrjesche wumyšlene sfóržby napschecžo njomu a chychche joho z lěcžu do swojeje mochy dostacž. Pschěz swojoho ministra Wilhelma Rogaret zhromadži čžrodku njespokojnych a čži napadnychu we septembri 1303 bamža we Anagni, hžjež tutón runje pschewywasche. Bonifacius běsche so swoju bamžowstu draštu woblett a sebžo na trónje cžatafche njeodojaznje na svojich njepschecželow. Zběžkar Štiarra Kolonna dyrj joho ze železnej rukajcu do

woblicža a žadasche, zo dyrbi so swojoho knježstwa a zastojnstwa wotrjec. Bonifacius poslicži swoju hłownu a prajesche: „Dyž sym pscherabženy, móžesč mi hłownu wzacž, ale nic moje zastojnstwo, kaž dohšo sym živy.“

Zběžkarjo zebraču, sčtož so komu hobžesche. Zola wobhdlerjo městacžka Anagni so za tši dny pozběhnychu a rozehnacju zběžkarjow a Bonifacius wróczi so zasy do Roma, hžjež sfhorjemschi 11. oktobra 1303 wumrje. Bamža Klimanta V. (1305—1314) mocowasche k pscheshblenju do Avignonu we Francóžstej.

Kral Filip namaka, z konja padnywšy, začnu smjercž, halle 47 lět starý.

Kola di Rienzi (hewal Mikolo Gambrino) běsche za čžas pschewhwanja bamžow we Avignonje zastojnik bamža Klimanta VI. (1342—1352). Wudobhyschi sebi pschilhilnosčž luda dasche so we lěcze 1347 za tribuna (pschedschdu) republiki wumolacž. Ale hžizon we januarje 1348 bu wot ludu wotehnaty a dyrhjesche pschewotowaný cžetnyč. Zola wjebžesche sebi dowěru bamža Innocenca VI. (1352—1362) dobyčž, bu pohnadženy a hačo wyschšy zastojnik do Roma póslantý. Zola swoju móč trjebasche k sčtodže luda a bamža. Zoho dla jomu lud hród zapali a zarazy joho 4. oktobra 1354; a joho cžělo bu na schibjencu powšnjene.

Napoleon Bonaparte cžehnjese we lěcze 1796 na bamža Piuse VI. (1775—1799), a wza jomu někotre krajiny¹⁾. Piusej VII. (1800—1823) wobmjezowafche ro možnosčži spomožne stutkowanjo, zamwidžesche jomu najwyschšichu móč na zemi a chychche joho cyle swojomu knježtwu podčžisnyčž. Najprjedy chychche joho z hroženjemi zatrafčicž, potom (7. januara 1808) wza jomu kruč kraja, a porucži 17. meje 1809 wotewzacžo cyloho chrtwinstoho kraja. Haj, 6. julija 1809 dasche bamža jatoho do Sabony wotwjescž a 10. junija 1812 do Fontainebleau pschewjesčž a hžhž běsche jomu wšchelatich wobcžejnosčejow nacžinit, da jomu halle 10. mērcu 1814 swobodu zasy²⁾.

Zola wot cžasa, hžjež běsche Napoleon I. napschecžo bamzej Piusej VII. stutkowacž počžal, počža joho zbožo hynchž. Zoho wójska buch 1812 zbite a hžizon 1814 pschicžahnychu joho pschewinjerjo do Francowsteje a 11. haryhla 1814 wotrjekny so Napoleon

1) Pschir. Katholiski Posol 1870, cžo. 20.

2) Pschir. Katholiski Posol 1870, cžo. 21.

Twojoho knjejtwa, a dyrbjeske so na kupu Elba psche-
spblcij. Sczchowane leto spyta hifcze junu swoje
zbozo, ale bu 18. junija 1815 pola Waterloo we
bitwje zbity a 7. augusta toho leta na kupu Helena
pschemjezent, hdze 5. meje 1821 hako jaty we cuzbje
wumrje.

Joachim **Murat**, Napoleonowy swak, bu 1808
wot Napoleona za Neapelstoho krala stajeny. Hdzy
beske so Napoleon z kupy Elba zasj wrócij, napadny
won bamzowy kraj a Pius VII. dyrbjeske pschod
nim na nekotry czas z kraja czekny. Tola bu wot
Rakuschanow wschudjom do wuzkosce hnaty. Wob-
dlerjo hlownoho mesta Neapela zbchnychu so napsche-
czo njomu. Na pschepustej lodzi czekny do Francúz-
steje a potom na kupu Korsika. Z neschto Francúz-
jami poda so do Kalabrije, ale bu tam jaty a
neapelskomu kralj Ferdinandej IV. wotebaty. Wot
wojerstoho suba bu t smjerczi wotjudzeny a 13. oktobra
1815 zatšeleny.

Chyta thch, kotsij su za swoje njepshchecjstwo na-
pschecjo bamzej hizon na zemi wot Boha khostani, by
so hifcze wjele wobschernischo wopomnicj hodzika.
Tudy podate pschiklady wschal dosah ja t dopokazanju
stareje wernosce, zo Boh swojich bamzow wjeczi.
Kaz je so pschecjivnikam we prjedawschich czasach
zeschlo, tak poudze so tez tym, kotsij we naschim czasu
swoju moc napschecjo bamzej nakožuja. Zich zbozo,
sch wjeselo traje krótki czas a pschemeni so do zru-
boby a žalosce.

Emil so nad khudny, zo by z hlodom njemret.

We lece 1841 beske truta zhma. We Antwer-
penje beske khuda dzetacjestska swojba, pola kotrezej
beske we istwje runje tak zhma, kaz na hash. Pod
tchitim posleschkom lezeske khore dzeczatto, bole na
smjercj podobne, dnzli na žitwenjo. Pschi tozu sedzeske
mkoda žona we hubljetej drascje a plakasche. Na dobo
zawsla so wot zymnych khachli: „maczi, luba maczi,
sym hlobny.“ Beske to pječjetne holeczatto. Macz
niczo njeprajescje a sedzeske taz morma. Po khwiti
holeczatto zasj žakoscesche: „maczi, dai mi tola neschto
jescj, ja wjach njewutruja; dai!“ Macz prajescje:
„ach, ja sama z hlodom mrju; czajaj hacj nan do-
moj pschindze.“ Zasj projesche holeczij: „Ach, dai

mi jeno kusczatto.“ Macz poda jomu wobkusanu stor-
cziczku a prajescje: „Tu masch. Sym to za twoju
sotšiczku khowata — ale ta drje niczo wjach jescj nje-
budze.“ Mjcz tym zo macz plakasche, kusasche holeczij
žadoscjivnje do storczejki. Tola ledym beske poloju
zjed, poda zbyel maczeri a prajescje: „šchowaj to za
sotšiczku, zo wona njewumrje.“

Pol hodziny na to pschindze nan domoj. Zrudnje
na swoju žonu hladajo rjelny: „Sym pravje njezbo-
žomny. Chle ranjo sym na dwornishezu stat a nje-
sym troschta zastuzil. Zo bych tola wumrjet. Nje-
wem schto zapocjec.“ Mjcz tym proshesche holeczatto:
„Nano, ja sym jara hlobny. Njesij mi niczo pschi-
njest?“ Tola, hdzy nanowe zrudne pohladnjenje wi-
djesche, mjelcesche, a njeproshesche wjach.

Hdzy nan na khore dzeczatto we lozku pohladny,
chchsche so jomu wutroba pukny. Nihdze njewidzesche
wupucz z tajseje nuzy. Skoncžnje rjelny: „Pschedam
karu, z kotrej sym so dotal žiwil.“

Tak wjesesche karu na torhoschczo, hdze so wetch
na pschesadžowanjo pschedawachu, a czakasche, hacj rjad
na joho karu pschindze. Runje dzeschtaj bohatej knjenje
po torhoschczu. Wuhladawski muza tal zrudnoho stacz,
zastachtaj a schschschchaj joho t znatomu prajicz, czoho
dla dyrbi karu pschedacj.

Khetsje wotrychschchaj sebi knjenje, schto chcetaj czi-
nicj. Sadschchaj sobu a kupischchaj karu za 27 fran-
tow. Rudzo so smejachu. Zaplaczivschchi kazschchaj
muzej, zo by jimaj karu domoj domjecz, zo chcetaj jomu
to wofebje zaplaczicz. Khudny muž so zamokwesche, zo
ma nuzne wobstaranjo; chchsche za swojich neschto khleba
kupicz. Knjenje so wopraschschchaj, hdze bydli a rjel-
nyschchaj potom, zo niczo wokolo nima. Tak jimaj karu
wjesesche. Duch dyrbjesche zastacz, knjenje pat khleba,
bernow a drjewa nakupischchaj a na karu skadschchaj.

Hdzy t joho domoj pschijedzechu, menjesche muž,
zo dyrbi hifcze dale jecz a proshesche, zo sinel na
khwilku do turoho domu zastupicz. Knjenje dzeschtaj
za nim a widschchaj chle hubjenstvo we khudej štwiczy.
Žona lezeske za mornu na zemi a holeczij proshesche:
„maczi, dai mi jescj, dai mi jescj.“ Muž menjesche,
zo je žona morma a pocza placacz. Knjenje daschchaj
jomu picnyezj a polkashchaj joho po wino. Džesczu
daschchaj neschto t jedzi, a žonje linschchaj neschto wina
do horta a borzy wona zasj t sebi pschindze.

Potom prajeschchaj muzej, zo kara a wscho, schtož
je na njej, jomu šuscha, a zo dyrbi t nimaj pschitacz,
je-ki budze zasj we nuzy. Za khore dzeczatto wob-

staraschtaj lëtarja. Zwjeselena swójba dzałowasche so jimaj z wjele slyzami. Tamnej dobrocziwej knjenje pať sebi wuznaschtaj, zo za bohatoho czkowjela wjetsche wjeselo njeje, dhyžli hało pomocnik zastupicz do domu khudoho.

Dobry kšchesczan.

Winowatość kóždoho kšchesczana je kóždu njedzelu a swjaty dzeń božu mšchu slyšhecž. Lwki kšchesczan chce so druhy na daloki pucž wurycječž. Tola tajta wurycž nicžo njeplaczi. Lëpje starasche so francózski bur Anton Ginien z Roibon pola Grenoble za swoju dušchu. Tutón mješche hodžinu daloko do swojeje cyrkwy, a tola bëshche kóždy krócž jedyn z přenich we cyrkwi. We swojich poslebnich lëtach njemóžesche bolacej nohow dla daloki pucž hicž; ale we lëpschim času nješkombži ženje. Sijon w 2. hodžinje stawasche a na dwa lëtej so zepjerajo poda so na pucž, a dyrbesche schyri hodžiny hicž. Kóždy krócž bëshche tam w prawym času, zo by chy božu mšchu slyšchať. We decembri 1809 mumje tutón swěrný kšchesczan, 75 lët stary. — Šchtóž boži dom lubuje, njeznaje žanu wobczěžnosćž.

Zalmožnu dawacž je najlëpschi poklad.

We jendzelskim mješce bydlešche bëtnať, kotryž mješesche tež korcžmu. Tutón dosta po smjercži bohatoho pschuwuznoho 3000 puntow sterlingow (20,100 tol.) z joho zawostajenstwa. A šchto cžinjesche bëtnať z telko pjeniezami? Najprjedy muschmórny dołh, kotryž mješachu pola njoho khudži ludžo za pivo. Khudomu, staromu schewcej, kotryž kóždy wječor pola njoho khanu piva pijesche, rjekny bëtnať: „džensa pijesch pivo darmo, a jutse pósčzelu tebi telko kože, laž trjebasch.“ Khudomu mužej, kotromuž bëshche so domske wotpaliko, natwari zash joho twarjenje. Wolhudnjenomu pschekupcej počžzi hromadu pjeniez a njeberjesche danje. Škónčznje dawasche bëtnať pjeniez wšchittim, kotřiz bëshu jomu prjedy hdy dobroty wopokazali.

Nahrabny czkowjeť slyšhesche wo tutej darnimosczi a džëshche l bëtnarzej a rjekny jomu: „sy prawy bla-

žny, zo takle swoje pjeniez rozbrójesch. Móht bohatty muž byč, hdy by jeno swoje pjeniez pětnje hromadže džeržal a na dan dať.“

Bëtnať jomu wotmołwi: „Aj, kať mudry ty tola sy! Ze dha czkowjeť l tomu na swěcže, zo by so wobohacžik? Za dóstach wjach hačž trjebam. Toho dla sym wot toho, šchtož mješach wjach, tym sobudželik, kotřiz maja mjenje, hačž trjebaja. To ponjese mi psched Bohom najlëpschu dan.“

P. T.

Czeže brjemjo.

Abt Arsenius widžesche junu we sonje czkowjela, kotryž bëshche sebi brjemjo drjewa natakať. Dhyž chchšche brjemjo domoj njesčž, bëshche tute tať czežle, zo je wuzbėhnyčž njemóžesche. Šhětse pschipołoži muž nëshchto drjewa a pozbėhowasche zash. A tať cžinjesche dlëshchi čas. Dhyž Arsenius hišchže ze spodžiwanjom na nje-rozomnoho muža hladasche, zashycha hčós, křž jomu prajesche: „Šlej Arsenio, tať cžini czkowjeť, kotryž starym hrěcham nowe pschidawa. Tajti do njeberjeske wótcžiny njepschidže.“

Njedzerž wjele do so.

Młody puštnik rjekny swojomu wučerzej: „Mój wótcže, mi so zda, zo sym prawje dobry a Bohu spodobny.“ Lëpje nazhonjenty wučer jomu wotmołwi: „Šchtóž swoje hrěchi njeznaje, myšli sebi pschecž, zo je dobry. Šchtóž pať na hrěchi spomina, kotrež je wobeschot, tón ženje wjele do so njedzerži.“

Dobra rada.

Wobrachnuj wudawki za jėdže, kotrež hewať na druhich dnjach zjěsch, a tutón wudawki, křž by hewať za jėdž wudacž dyržal, počžž stionu, zo by z tym wudowy, syroty a khudych nashčžik. Tať so prawje posčžisč a za tebe stupa l njebju modlitwa toho, kotryž bu wot tebe nashčženy. Twój wopor budže so Bohu spodobacž a twoje posčženjo budže tebi l wužitkež zapišane. (Herm. Past.)

W o z j e w i e n i o.

Woteberarjo tuteje protyki dostanu za ponjženu pčacžiznu nowu, w cžiščuju so namafacu praktisku knizku wo nowych mčrach a wahach, kotrež so lěša dobrowólnje a za lěto po porucznosćzi nakožuja.